

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

Σχολή Διοίκηση και Οικονομία

Τμήμα Διοίκηση Επιχειρήσεων

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΘΕΜΑ: ΡΑΤΣΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΞΕΝΟΦΟΒΙΑ

Όλοι είναι διαφορετικοί αλλά όλοι
είναι και ίσοι.

Φοιτητής: Καρακωνσταντής Γεώργιος Θεόδωρος Στρατηλάτης

Επιβλέπων καθηγητής: Τσουραμάνης Χρήστος

Μεσολόγγι 2017

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ο ρατσισμός είναι μία έννοια- ένα φαινόμενο που υπάρχει από αρχαιοτάτων χρόνων. Είναι ένα παγκόσμιο φαινόμενο του οποίου οι συνέπειες μόνο ολέθριες μπορεί να χαρακτηριστούν τόσο για τον άνθρωπο όσο και για την κοινωνία σε γενικό επίπεδο. Βρίσκει πρόσφορο έδαφος για να εκδηλωθεί σε οποιαδήποτε κοινωνική ομάδα, από την οικογένεια που αποτελεί και τον πρωτογενή φορέα κοινωνικοποίησης, έως και τη σχολική τάξη ή το εργασιακό περιβάλλον. Η ανάπτυξη αλαζονικών και εχθρικών- καταστροφικών εγώ, μπορεί να στοχοποιήσει συνανθρώπους και να εκδηλωθεί ως ρατσιστική συμπεριφορά.

Στην πτυχιακή εργασία που ακολουθεί ο ρατσισμός και η ξενοφοβία αποτελεί το αντικείμενο μελέτης και έρευνας με στόχο την καταπολέμηση, αν όχι εξαφάνιση, του φαινομένου. Αναδεικνύονται τα αίτια, οι συνέπειες αλλά και οι τρόποι αντιμετώπισης των φαινομένων, τόσο σε ατομικό όσο και σε συλλογικό επίπεδο.

Κλείνοντας τον πρόλογο, θα ήθελα να εκφράσω τις θερμές ευχαριστίες προς τον καθηγητή και εισηγητή της εργασίας κ. Χρήστο Τσουραμάνη για την πολύτιμη βοήθειά του.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο ρατσισμός και η ξενοφοβία αποτελούν παγκόσμια κοινωνικά φαινόμενα τα οποία μαστίζουν τις ανθρώπινες κοινωνίες, τόσο τις αναπτυγμένες όσο και τις αναπτυσσόμενες ή τριτοκοσμικές χώρες. Το γεγονός ότι βρίσκουν έδαφος για να αναπτυχθούν οφείλεται και στην ανθρώπινη φύση. Πολλές φορές η ανάδειξη του εγώ στηρίζεται στην υποτίμηση και περιφρόνηση του εσύ. Ακριβώς σε αυτό το σημείο αναπτύσσεται η ρατσιστική θεωρία.

Αν και τα φαινόμενα έχουν επιστημονικά μελετηθεί διεξοδικά τις πρώτες δεκαετίες του 20ου αιώνα και μετά, οι εκφάνσεις τους εντοπίζονται χιλιάδες χρόνια πριν. Σήμερα θα μπορούσαμε να πούμε πως τα κρούσματα έχουν μειωθεί και σε αυτό έχουν βοηθήσει:

- η σφαιρική παιδεία που αποκτούν πλέον οι νέοι
- η πιο εύκολη πρόσβαση και επικοινωνία με άλλους πολιτισμούς
- η καλλιέργεια ενός πνεύματος ειρήνης και συνεργασίας.

Σε όλα αυτά σίγουρα συμβάλλουν τα πρότυπα που προβάλλονται μέσα από τα ΜΜΕ η επιρροή των οποίων ειδικά στους νέους είναι μεγάλη, όσο και η δράση Διεθνών Οργανισμών.(ΟΗΕ, UNICEF, GREENPEACE).

Κλείνοντας το εισαγωγικό σημείωμα, οφείλουμε να τονίσουμε ότι σήμερα περισσότερο από κάθε άλλη φορά πρέπει να είμαστε πιο δεκτικοί απέναντι στη διαφορετικότητα του άλλου. Οι χώρες της Ευρώπης, σε αυτές και η Ελλάδα, δέχονται τις συνέπειες των πράξεών τους, ύστερα από την εκμετάλλευση ανθρώπων του Τρίτου Κόσμου και τους συνεχείς πολέμους των τελευταίων αιώνων. Βρίσκονται μπροστά από τεράστια ρεύματα προσφύγων των ανατολικών κρατών. Άνθρωποι που χωρίς τη θέλησή τους εγκαταλείπουν τα όνειρα, τις ελπίδες και τις ζωές τους αναζητώντας μια ζωή, όχι ιδανική, απλά απαλλαγμένη από πολέμους και άδικους θανάτους. Σε μια εποχή τόσο κρίσιμη για τον ανθρωπισμό, πρέπει να γυρίσουμε την πλάτη μας στην αδιαφορία, και στον ατομικισμό και να επιδείξουμε τις ανθρώπινες αξίες και τα υψηλά ιδανικά της ανθρώπινης οικουμενικής συνεργασίας και αλληλεγγύης.

Σίγουρα η αποδοχή και η ενσωμάτωση στον εθνολογικό κορμό 17,5 εκατομμυρίων προσφύγων και 7,5 εκατομμυρίων που θεωρούνται εκτοπισμένοι δεν είναι εύκολη υπόθεση, Όμως, μέσα από την συνεργασία πολιτών, κρατικών φορέων (κλινικές, χώροι ψυχικής υγείας, κοινωνική εργασία) και Διεθνών Οργανισμών μπορεί να επιτευχθεί.

Ας έχουμε όλοι για ορόσημο την 21η Μαρτίου, την ημέρα που ο ΟΗΕ όρισε ως την Παγκόσμια Ημέρα κατά του ρατσισμού. Με αφορμή την 21η Μαρτίου 1960 την ημέρα που 70 μαύροι διαδηλωτές σκοτώθηκαν διαδηλώνοντας κατά του Απαρτχάιντ στη Νότια Αφρική, ας προχωρήσουμε όλοι μαζί στην αντιμετώπιση και εξαφάνιση του ρατσισμού για τη δημιουργία υγιών κοινωνιών.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ.....	2
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	3
ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.....	4

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: Ρατσισμός

1.1 Ιστορική αναδρομή του ρατσισμού.....	5
1.2 Ορισμός και είδη ρατσισμού.....	7
1.3 Ρατσιστικές θεωρίες στην Ευρώπη.....	9
1.4 Αίτια και συνέπειες ρατσισμού.....	15
1.5 Προτάσεις καταπολέμησης ρατσισμού.....	17
1.6 Ρατσισμός και νέοι.....	20
1.7 Έρευνες για τον ρατσισμό.....	21
1.8 Νομοθεσία ενάντια στον ρατσισμό.....	26
1.9 Ανθρώπινα δικαιώματα.....	27

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΞΕΝΟΦΟΒΙΑ

2.1 Ορισμός ξενοφοβίας.....	30
2.2 Αίτια και αντιμετώπιση ξενοφοβίας.....	31
2.3 Σχέση ρατσισμού και ξενοφοβίας.....	33
2.4 Συνθήκη του Άμστερνταμ.....	35
2.5 Εθνικισμός και ξενοφοβία.....	37
ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ.....	38
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	38

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΡΑΤΣΙΣΜΟΣ

1.1 Ιστορική αναδρομή

Ετυμολογικά, ο «ρατσισμός» προέρχεται από την ισπανική λέξη *raza* από την πορτογαλική *raça* που χρονολογούνται από το 13ο αιώνα. Και στις δύο αυτές γλώσσες η λέξη σχηματίστηκε από τα αραβικά, στα οποία *ras* σημαίνει κεφάλι.

Οι Άραβες παλιά ήταν νομάδες και χωρισμένοι σε διαφορετικές φυλές. Στο πλαίσιο της φυλής του, ο καθένας έδινε μεγάλη σημασία στη γνώση-επίγνωση της γενεαλογικής του καταγωγής βάση της οποία αποκτούσε και διατηρούσε προνόμια και υποχρεώσεις. Η καταγωγή, δηλαδή, προσδιόριζε την κοινωνική θέση του καθενός. Η γνώση όμως της καταγωγής μεταβιβαζόταν προφορικά, από στόμα σε στόμα. Έτσι ο καθένας φρόντιζε να τη συγκρατεί στη μνήμη του, να την έχει μέσα στο «κεφάλι» του.

Με το αρχικό αυτό νόημα της φυλετικής και κοινωνικής καταγωγής, η λέξη «ράτσα» πέρασε και σε άλλες ευρωπαϊκές γλώσσες.

Από το 16ο αιώνα χρησιμοποιούνται στα αγγλικά και τα γαλλικά για να σημαίνει: προέλευση, καταγωγή και ταξινόμηση. Περί τα τέλη του 18ου αιώνα αναπτύχθηκε η επιστήμη της φυσικής ανθρωπολογίας. Με περίπλοκες μετρήσεις, επιστήμονες της εποχής εκείνης προσπάθησαν να προσδιορίσουν την εξέλιξη του ανθρώπινου είδους και να το ομαδοποιήσουν με βάση ορισμένα βιολογικά χαρακτηριστικά (χρώμα δέρματος, μαλλιών, σωματότυποι, μορφολογικά χαρακτηριστικά, κλπ).

Στα μέσα του 19ου αιώνα, η σοβαρή αυτή επιστημονική προσπάθεια παραφθάρθηκε από το έργο του Γάλλου βιολόγου Gobineau, ο οποίος πρότεινε το μύθο της «Άριας Φυλής-Ράτσας». Το «άρια» προέρχεται από τη σανσκριτική λέξη *Aryan*, που σήμαινε «ευγενής». Ο όρος αυτός χρησιμοποιούνταν ευρέως από τις αρχές του 19ου αιώνα στην επιστήμη της συγκριτικής γλωσσολογίας. Ο Gobineau όμως μετατόπισε τη χρήση του όρου από τη γλωσσολογία στη φυσιολογία. Έτσι, δημιουργήθηκε η έννοια του κοινωνικού δαρβινισμού.

Η εξέλιξη μέσω του ανταγωνισμού ανάμεσα στα διάφορα είδη, που για τον Δαρβίνο είχε καθαρά βιολογικό χαρακτήρα, στο έργο του Gobineau μετετράπη σε ανταγωνισμό εντός ενός είδους, του ανθρώπου. Υποτίθεται ότι η καλύτερη και καθαρότερη ανθρώπινη ράτσα θα επικρατήσει όλων των άλλων.

Είναι σαφές ότι το πέρασμα από τη βιολογική σημασία στη σημασία της «ράτσας» γίνεται με την οικοδόμηση του ως τρόπου σκέψης. Είναι, δηλαδή, αυτός που ορίζει και επινοεί τη «ράτσα» και όχι το αντίστροφο. Οι απαρχές του ρατσισμού βρίσκονται στο 16ο αιώνα, όταν ο Δυτικός κόσμος με τους κατακτητικούς πολέμους υποδούλωσε ή εξολόθρευσε τους αυτόχθονες, της Αμερικής, τους μαύρους της Αφρικής, τους Αραβικούς και Ασιατικούς πληθυσμούς νομιμοποιώντας με τον πρωτοεμφανιζόμενο ρατσισμό τη λευκή ή ευρωπαϊκή κυριαρχία στους έγχρωμους λαούς.

Στη διάρκεια του 20ου αιώνα οι εκρήξεις ρατσιστικής βίας σε Ευρώπη, ΗΠΑ και Ν. Αφρική ήταν αλληπάλληλες με πολλά θύματα. Ωστόσο η Ελλάδα, λόγω των ιστορικών συνθηκών, δε συμμετείχε σε αυτήν την ιστορική πορεία.

Ένα από τα πιο χαρακτηριστικά παραδείγματα βίαιης ρατσιστικής συμπεριφοράς αποτελεί η δράση της Κουκ Κλουξ Κλαν, μιας μυστικής, αμερικανικής οργάνωσης που ιδρύθηκε το 1865 μετά τον εμφύλιο πόλεμο. Ήταν υπέρ των φυλετικών διακρίσεων. Τα μέλη της φορούσαν άσπρους μανδύες με κουκούλα στο κεφάλι.

Μετά τον Α΄ παγκόσμιο πόλεμο η οργάνωση είχε 1.000.000 μέλη. Η δραστηριότητά της δεν περιοριζόταν μόνο κατά των μαύρων αλλά και εναντίον των Εβραίων, των καθολικών, των Ιαπώνων και των Κομμουνιστών. Άρχισε ένα βράδυ, αρχές του καλοκαιριού του 1866, στο Πουλάσκι (Τέννεση) μέσα στην καρδιά του Νότου των Ηνωμένων Πολιτειών, που έξι μυστηριώδεις φιγούρες μαστιγώνουν ένα νέγρο, πρώην δούλο που απέκτησε την ελευθερία του ή ιδιοκτήτη ενός μικρού καταστήματος στο Πουλάσκι, έχοντας πλάι στην ταμπέλα του καταστήματός τους, την επιγραφή "Equal Rights".

Με την πάροδο του χρόνου έγινε μια από τις πιο ισχυρές μυστικές οργανώσεις στην αμερικάνικη ιστορία, που συνεχίζει τη «δράση» της έως και σήμερα.

Στο κράτος της Νοτιοαφρικανικής Ένωσης ο ρατσισμός ήταν ισχυρό και νόμιμο φαινόμενο έως και πριν από λίγες δεκαετίες. Η κυβέρνηση αποτελούνταν αποκλειστικά από τους παλαιούς άποικους, τους λευκούς, οι οποίοι καταπίεζαν και άφηναν να ζουν υπό άθλιες συνθήκες τους αυτόχθονες μαύρους κατοίκους.

1.2 Ορισμός και είδη ρατσισμού

Τις τελευταίες δεκαετίες η έννοια του ρατσισμού έχει απασχολήσει ιδιαίτερα την επιστημονική κοινότητα. Ένα πρώτο στάδιο επαφής και ενασχόλησης με τον ρατσισμό είναι η προσπάθεια ορισμού της έννοιας. Ακολουθούν ορισμένοι ορισμοί που έχουν διατυπωθεί.

- Ως ρατσισμός ορίζεται το δόγμα το οποίο στηρίζεται στην διάκριση και ως άμεση συνέπεια την άδικη και άνιση αντιμετώπιση που υφίστανται κάποιες φυλές έναντι κάποιων άλλων που θεωρούνται “ ανώτερες ” . Επίσης, ο ρατσισμός μπορεί να απευθύνεται προς μεμονωμένα άτομα. Η παραδοχή του στηρίζεται σε μη επιστημονικές θεωρίες που στηρίζονται σε φυλετικά, βιολογικά και κληρονομικά χαρακτηριστικά.
- Ως ρατσισμός ορίζεται ο αποκλεισμός κάποιων ανθρώπων από αγαθά και υπηρεσίες. Ο ρατσισμός βασίζεται σε προκαταλήψεις δηλαδή σε αρνητικές αντιλήψεις που έχουν κάποιοι άνθρωποι για κάποιους άλλους που είναι διαφορετικοί ή ανήκουν σε διαφορετικές ομάδες, συνήθως τους θεωρούν κατώτερους όμως αυτές οι σκέψεις τους δεν στηρίζονται στην πραγματικότητα.

Ο ρατσισμός αναφέρεται σε ένα σύνολο στάσεων και πεποιθήσεων, που χρησιμοποιεί ένα σύστημα, για να δικαιολογήσει και να διεκδικήσει την υπεροχή μιας κοινωνικής ομάδας πάνω σε άλλες. Αυτές οι πεποιθήσεις βασίζονται στην κοινωνική κατασκευή του “αγώνα δρόμου”, που στηρίζεται σε ορισμένες φυσικές, κοινωνικές, πολιτιστικές διαφορές και χαρακτηριστικά, που κατηγοριοποιούν τους ανθρώπους σε φυλετικά θεωρούμενες υποδεέστερες ομάδες, συχνά με κοινωνικοοικονομικές επιπτώσεις.

Ο ρατσισμός μπορεί να εμφανίζεται είτε απροκάλυπτα είτε συγκαλυμμένα και σε διαφορετικά επίπεδα. Τα κύρια είδη του ρατσισμού είναι:

- Φυλετικός ρατσισμός: στηρίζεται στη διάκριση των ανθρώπων με κριτήριο το χρώμα του δέρματος ή τη φυλετική καταγωγή.
- Εθνικός ρατσισμός: διαχωρισμός των ανθρώπων με βάση την εθνική τους καταγωγή. Χαρακτηριστικό παράδειγμα η πεποίθηση της Γερμανίας για την εθνική της υπεροχή στη διάρκεια του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου.
- Θρησκευτικός ρατσισμός: η διάκριση των ανθρώπων με βάση τις θρησκευτικές τους πεποιθήσεις. Το κάθε άτομο έχει το αναφαίρετο δικαίωμα να πιστεύει σε όποια θρησκεία τον εκφράζει. Ωστόσο πολλοί θεωρούν κατώτερους τους ανθρώπους που έχουν διαφορετικά πιστεύω από τα δικά τους.

- Πολιτισμικός ρατσισμός: Ο «πολιτισμικός» ρατσισμός θεμελιώνεται βασικά σε δύο θέσεις: πρώτον, στην υπόθεση του ασυμβίβαστου των πολιτισμικών διαφορών, που καθιστά αντικειμενικώς αδύνατη τόσο την πολιτιστική ενσωμάτωση (ή αφομοίωση) των ξένων μεταναστών όσο και την προοπτική μιας πολυπολιτισμικής κοινωνίας, και δεύτερον, στην επίκληση ενός υποτιθέμενου «φυσικού» (ή και συνταγματικού) δικαιώματος κάθε εθνικής ομάδας στη διατήρηση της ταυτότητάς της, στο όνομα του οποίου δικαιολογείται κάθε είδους μεροληπτική μεταχείριση σε βάρος των ξένων μεταναστών.
- Κοινωνικοοικονομικός ρατσισμός: Στηρίζεται στην οικονομική κατάσταση του ατόμου(πλούσιος-φτωχός), στο μορφωτικό επίπεδο(μορφωμένος-αναλφάβητος), το φύλο(άνδρας, γυναίκα), το επάγγελμα, την υγεία, την σεξουαλική συμπεριφορά και τις συνήθειες.
- Πολιτικός ρατσισμός: Στηρίζεται στην πολιτική ιδεολογία και στην κομματική ένταξη του ατόμου.

1.3 Ρατσιστικές θεωρίες στην Ευρώπη

Όπως έχει ήδη αναφερθεί ο ρατσισμός διαθέτει μεγάλη προσαρμοστικότητα. Ως εκ τούτου το εννοιολογικό πλαίσιο και η ερμηνευτική προσέγγιση εξαρτάται κάθε φορά από το χρονικό και κοινωνικό πλαίσιο αναφοράς. Από τις αρχές του 20ου αιώνα μέχρι και σήμερα έχουν αναπτυχθεί βασικές θεωρίες. Ακολουθούν οι θεωρίες των: Robert Miles, Albert Memmi, Stuart Hall, Étienne Balibar και Pierre-André Taguieff, Philip Cohen και Michel Foucault.

Ο κοινωνιολόγος και πολιτικός επιστήμονας **Robert Miles** επηρέασε καταλυτικά την έρευνα για τον ρατσισμό στα τέλη του 20ού αιώνα και συγκαταλέγεται μεταξύ των δημιουργών των στενότερων ορισμών του ρατσισμού. Ο Miles είναι ενάντια σε κάθε υπερβολική διεύρυνση της έννοιας του ρατσισμού. Ο Miles διακρίνει το πλαίσιο μεταξύ της διερεύνησης ενός ιστορικού επιπέδου γένεσης του ρατσισμού και ενός αναλυτικού επιπέδου γένεσης της κριτικής για τον όρο «ρατσισμός». Είναι σημαντικό ότι ο όρος αναφέρεται αρχικά στην κατάσταση της ναζιστικής Γερμανίας, όπου επικράτησε ως ιδεολογία.

Ο Miles εισάγει την έννοια “κατασκευή της φυλής” και “ρατσισμό”. Το πρώτο δείχνει ότι η αναφορά του όρου πρέπει να γίνεται αποκλειστικά και μόνο σε ένα ιδεολογικό φαινόμενο. Σε ένα δεύτερο γίνεται ο καθορισμός των χαρακτηριστικών αναπαραστασιακών 50 ιδιοτήτων των καταστάσεων που πρέπει να είναι διαθέσιμες, για να μπορεί να γίνεται λόγος για ρατσισμό. Επιπλέον, αντιπαραθέτει την έννοια “πρακτική αποκλεισμού” για να ορίσει τον αποκλεισμό ομάδων από πόρους και υπηρεσίες στην κοινωνική ιεραρχία.

Ο Γάλλος ερευνητής **Albert Memmi** ανήκει στους πιο διακεκριμένους επιστήμονες του 20ού αιώνα αναφορικά με τη μελέτη του ρατσισμού. Για να κατανοηθεί η θεωρία του, είναι σημαντικό να γνωρίζει κανείς ότι οι προσωπικές του απόψεις για τη διερεύνηση του φαινομένου του ρατσισμού βασίζονται στα γεγονότα της γαλλικής αποικιοκρατίας και του γαλλικού αντισιμιτισμού. Ξεκινώντας από τις εμπειρίες του με άλλους ανθρώπους επικεντρώνεται στην αρνητική συμπεριφορά των λεγόμενων ρατσιστών απέναντι σε ομάδες ανθρώπων που υφίστανται διακρίσεις.

Η διαπίστωση των διαφορών και ιδιαίτερων γνωρισμάτων, μεταξύ των ανθρώπινων ομάδων, είναι σύμφωνα με τον Memmi ένα από τα κύρια στοιχεία του ρατσισμού. Συνδέει άμεσα τον ρατσισμό με τον φόβο. Ο ρατσιστής υποκρύπτει μέσα του τον φόβο της επίθεσης. Φοβούμενος την περίπτωση που του επιτεθούν, επιτίθεται πρώτος ώστε να κρύψει το φόβο του που στην πραγματικότητα έτσι εκδηλώνεται.

Μπορεί να σημειωθεί ότι ο Albert Memmi εντάσσει τόσο βιολογικά όσο και πολιτισμικά στοιχεία στην αντίληψή του για τον ρατσισμό, χαρακτηρίζοντάς τον ως την έμφαση των πραγματικών ή φαντασιακών διαφορών μεταξύ των ανθρώπινων ομάδων, στην αξιολόγηση και στη χρήση αυτών των διαφορών στην υποτίμηση του «άλλου» και την ανύψωση της «δικής μου» προσωπικότητας έχοντας πάντα μια εκμετάλλευση κοινωνικής ή οικονομικής ή πολιτικής μορφής.

Σύμφωνα με τον **Hall**, ο ρατσισμός είναι «σαφώς ένα σύνολο διαφορετικών οικονομικών, πολιτικών και ιδεολογικών πρακτικών», μέσω των οποίων τοποθετούνται και καταγράφονται διάφορες, κοινωνικές ομάδες σε σχέση με τις βασικές δομές της κοινωνίας και τις μεταξύ τους σχέσεις (Hall, 1994). Ρατσιστικές πρακτικές διασφαλίζουν και νομιμοποιούν την ηγεμονία της κυρίαρχης ομάδας επί μιας σειράς εθνοτικών, εθνικών και κοινωνικών ομάδων, έτσι ώστε να είναι ευνοϊκή για την παραγωγική βάση της μορφής της κοινωνίας. Οι οικονομικές πτυχές είναι σημαντικές για αυτές τις κοινωνικές θέσεις ανάθεσης, εντούτοις οι ρατσιστικές πρακτικές δεν προκύπτουν μόνο μέσω του οικονομικού εξαναγκασμού, αλλά είναι επίσης μέρος ενός πλέγματος των σχέσεων εξουσίας και των ιδεολογιών.

Ο Hall επικεντρώνεται στο ιδεολογικό πλαίσιο του ρατσισμού που θεωρεί πράξη αποκλεισμού με δύο τρόπους. Ο πρώτος τρόπος είναι ο αποκλεισμός ορισμένων στιγματισμένων ομάδων από την πρόσβασή τους σε πολιτισμικούς, υλικούς και συμβολικούς πόρους. Η δεύτερη πράξη αποκλεισμού εκδηλώνεται σε ένα καθαρά συμβολικό επίπεδο, ως αποκλεισμός από μια συγκεκριμένη κοινότητα, έθνος κ.α. Μέσα από τη διαφορά του άλλου δημιουργείται μια συμπαγής κοινωνική ταυτότητα που επιτρέπει στην κοινωνική ομάδα να λειτουργεί ενιαία χωρίς οι «άλλοι» να ταιριάζουν σε αυτή. Ο Hall συνδέει τον ρατσισμό και με τον καπιταλισμό. Ο καπιταλισμός τοποθετείται από τη μία πλευρά αδιάφορος απέναντι στη «φυλή» και το φύλο των παραγωγών της υπεραξίας, αλλά από την άλλη πλευρά καθιστά αυτές τις δομές πλεονέκτημα.

Από την άλλη πλευρά, όμως, βλέπει μια ιστορική τάση, στην οποία ο σύγχρονος καπιταλισμός λειτουργεί ακριβώς ενάντια στην ισοπεδωτική τάση της παγκόσμιας αγοράς και όχι λόγω του φύλου και του «ρατσιστικά» οριζόμενου, εργατικού δυναμικού. Η εργατική τάξη δεν είναι καθόλου απαλλαγμένη από τον ρατσισμό, σε αντίθεση με άλλους ισχυρισμούς. Ιδεολογίες του ιμπεριαλισμού και αντιλήψεις της «φυλετικής» ανωτερότητας και κατωτερότητας «διαμόρφωσαν και επηρέασαν την πολιτισμική και κοινωνική ζωή κάθε υποδεέστερης και κάθε άρχουσας τάξης» (Hall, 1989). Αν και η θεωρία του Hall για τον ρατσισμό αποτελεί σημείο αναφοράς στη μελέτη του φαινομένου, ο ίδιος επικέντρωσε την προσοχή του στο ιδεολογικό πλαίσιο του όρου και όχι στις συνθήκες ανάπτυξής του.

Ο **Étienne Balibar** μελέτησε τον ρατσισμό στη πιο σύγχρονη εποχή και συγκεκριμένα τις δεκαετίες 1980-1990. Επίκεντρο της μελέτης του γίνεται η Γερμανία και μιλάει για έναν ρατσισμό που στηρίζεται όχι στις φυλές αλλά στην ισότητα των ανθρώπινων ομάδων ή πολιτισμών, εστιάζοντας στην ασυμβατότητα του τρόπου ζωής, στις παραδόσεις ή στις θρησκευτικές πρακτικές. Μελετά τις πολιτισμικές διαφορές των ανθρώπων με μεταναστευτικό υπόβαθρο και πιστεύει στο ασυμβίβαστο της ομαλής συμβίωσης ανθρώπων που προέρχονται από διαφορετικούς πολιτισμούς.

Ο πολιτικός επιστήμονας και κοινωνιολόγος **PierreAndré Taguieff** κάνει λόγο για έναν «διαφοριστικό ρατσισμό» από το υπόβαθρο του φαινομένου του ρατσισμού της δεκαετίας του 1990. Ο ρατσισμός αυτός λειτουργεί σε λανθάνουσα μορφή με αποτέλεσμα να παρουσιάζεται ως μη ρατσιστικός και να νομιμοποιεί τον ίδιο τον ρατσισμό. Συνεπώς, είναι ένας «μεταρατσισμός», ο οποίος νομιμοποιεί τον ρατσισμό, με το να μην ερμηνεύει το ρατσιστικό μέλος αλλά τη ρατσιστική συμπεριφορά ως φυσικό παράγοντα. Ο Taguieff πιστεύει ότι ο ρατσισμός δε στηρίζεται στη φυλετική θεωρία. Οι όροι «φυλή» και «αίμα» αντικαταστάθηκαν από έναν πολιτισμικό ρατσιστικό λόγο (Taguieff, 2000). Αυτός διακρίνεται δε τόσο σαφώς μεταξύ των βιολογικών, «φυλετικών» θεωριών, καθώς και των πολιτισμικών και κοινωνικών, ρατσιστικών φαινομένων, αν και οι δύο ερμηνείες είναι διαμορφωμένες από πολλές επικαλύψεις, αλληλεπιδράσεις και αλληλεξαρτήσεις. Ο Taguieff κάνει με αυτό σαφές ότι η ερμηνευτική παραίτηση, σχετικά με τον ορισμό των βιολογικών στοιχείων του ρατσισμού, δεν μπορεί να θεωρηθεί ανεπίτρεπτη, διότι οι βιολογικοί παράγοντες εμπλέκονται σε «δεύτερη σειρά».

Μια σημαντική προσέγγιση για την αντιρατσιστική θεωρία και πράξη παρέχει ο **Philip Cohen** (Cohen, 1994). Αφετηρία των σκέψεών του αποτελεί η διερεύνηση του βαθμού «μυθοποίησης» αντιρατσιστικών, καθημερινών θεωριών, προκειμένου να παρακινήσει σε αυτοστοχασμό αυτούς που ασχολούνται με αντιρατσιστικές πρακτικές, διότι, όπως πρέπει να ανιχνεύσουμε τη σημασία της επιθυμίας, της μετατόπισης και της φαντασίας στη μη ορθολογική ιδεολογία του ίδιου του ρατσισμού, θα πρέπει να είμαστε ενήμεροι για τον ρόλο που διαδραματίζει αυτός στις δικές μας πρακτικές.

Ο Cohen υιοθετεί την άποψη ότι υπάρχουν δύο θεωρητικές προσεγγίσεις, αυτή του «μεθοδολογικού ατομικισμού» και αυτή του «ολισμού». Η τελευταία προσέγγιση θεωρεί τον ρατσισμό ως αποτέλεσμα «καπιταλιστικών και οικονομικών δυνάμεων» και προτείνει ότι ο ρατσισμός δεν μπορεί να εξλειφθεί χωρίς μια ριζική μεταμόρφωση του κράτους, της οικονομίας και της κοινωνίας των πολιτών. Η κάθε μία θεωρία δεν προσπαθεί να αναδείξει την αδυναμία της άλλης και αυτό οφείλεται στο κοινό τους σημείο, την ουσιοκρατία τους. Οι θεωρίες αυτές προσπαθούν να ερμηνεύσουν τα ακραία φαινόμενα με βάση τη μεταφορική και την αναλογική σκέψη.

Το ενδιαφέρον του Cohen δεν είναι τόσο να επιληφθεί στην εσωτερική λογική των αντίστοιχων προσεγγίσεων, αλλά να την επανεξετάσει για τη στρατηγική χρησιμότητά της. Σχετικά με τη στρατηγική εφαρμογή ο Cohen διακρίνει το πλαίσιο ανάμεσα σε μια πρώτη διερευνητική προσέγγιση, η οποία εξετάζει τον ρατσισμό «λειτουργικά» για την κοινωνία ή για τα άτομα, καθώς εξυπηρετεί τη διατήρηση της ισχύος ορισμένων ομάδων (Cohen, 1994) και μια δεύτερη διερευνητική προσέγγιση που εξετάζει τον ρατσισμό ως «δυσλειτουργικό» για τη λειτουργία της κοινωνίας. Επειδή, όμως, και οι δύο θεωρίες παρουσιάζουν αδυναμίες που μπορούν να εκμεταλλευτούν, προτείνει την μελέτη του ρατσισμού στο επίπεδο της εμφάνισής του και στην ανάπτυξη στρατηγικών παρέμβασης στο επίπεδο αυτό. Σύμφωνα με τον Cohen, το υπόβαθρο που πρέπει να μελετηθεί είναι:

- τις κοινωνικές συνθήκες, κάτω από τις οποίες οι ομιλητές εκφράζονται υποτιθέμενα ρατσιστικά (με αυτό εννοείται, για παράδειγμα, τόσο η θέση του συμμετέχοντα στον κοινωνικό κόσμο όσο και στον διάλογο),
- τη γενική πολιτική κατάσταση, όπως για παράδειγμα την αύξηση των νεοναζιστικών οργανώσεων και τις κυβερνητικές απαντήσεις σχετικά με αυτό,
- τις ιστορικές συνθήκες, τις οποίες ο Cohen χαρακτηρίζει «βαθύτερους δομικούς παράγοντες» (Cohen, 1994). Αυτοί οι παράγοντες επηρεάζουν βεβαίως τον λόγο και πρέπει να ληφθούν υπόψη, όπως και τα εσωτερικά χαρακτηριστικά.

Για να θεωρηθεί μια αντιρατσιστική θεωρία επιτυχής θα πρέπει να συμμορφώνεται με τους ακόλουθους κανόνες:

- Κάθε θεωρητική δήλωση ή πολιτική πρωτοβουλία πρέπει να καταπολεμά τον ρατσισμό στο σύνολό του και μάλιστα με ένα πλήγμα, άπαξ και δια παντός. Αν δεν το κάνει, αυτό χαρακτηρίζεται «ρεφορμιστικό», «φιλελεύθερο» ή ακόμα και «ρατσιστικό». Αντίθετα με αυτό, ο Cohen αναφέρει ότι θα πρέπει να αναπτυχθούν διαφορετικές αναλύσεις και μορφές παρέμβασης, γιατί διαφορετικές μορφές ρατσισμού έχουν τις δικές τους προϋποθέσεις ύπαρξης και μορφές έκφρασης.
- Μια επιτυχία σε επίπεδο μακροθεσμικής πολιτικής δεν παράγει αυτόματα ένα αποτέλεσμα αλληλουχίας στο επίπεδο της καθημερινής, κοινωνικής αλληλεπίδρασης. Οι δυνατότητες μετασχηματισμού πρέπει να θεματοποιούνται. Αυτό προκύπτει από την κριτική του «διπλού αναγωγισμού».

Όσο τα διαφορετικά επίπεδα ερμηνεύονται λίγο «αμοιβαία» στη θεωρία, τόσο λίγο προκύπτουν προοπτικές δράσης για το κοινωνικό επίπεδο, για παράδειγμα για μια εκπαιδευτική πρακτική. Ένα ακόμα παράδειγμα καθιστά το παραπάνω σαφές. Είναι δυνατόν να προσφέρεται ένα πρόγραμμα για ένα μελλοντικό εργαστήριο με θέμα «σχολική βία». Ωστόσο, δεν συνίσταται να διατηρούμε την ψευδαίσθηση ότι με αυτό θα μπορούσε να λυθεί το πρόβλημα του κοινωνικού ρατσισμού. Παρ' όλα αυτά η προβληματική του κοινωνικού ρατσισμού πρέπει να λαμβάνεται υπόψη τόσο θεματικά όσο και εννοιολογικά.

- Ο Cohen αναφέρει ότι η διεπιστημονικότητα είναι απαραίτητη για το θέμα του ρατσισμού. Και το μεγαλύτερο πρόβλημα είναι η μη δυνατότητα σύνδεσης των διάφορων, θεωρητικών προσεγγίσεων. Το πρόβλημα εμφανίζεται εντονότερα στην πράξη. Θα πρέπει να δημιουργηθούν οι προϋποθέσεις κατά τις οποίες οι θεωρίες συνδέονται μεταξύ τους, έτσι ώστε να αντικατοπτρίζουν αυτήν τη σχέση.

Το πρόβλημα του ρατσισμού απασχολεί ιδιαίτερος και τον επόμενο ερευνητή **Michel Foucault**. Η αντιμετώπιση διαφόρων μορφών αποκλεισμού, των διακρίσεων και της περιθωριοποίησης αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της μελέτης του. Η έρευνά του στηρίζεται στην ακόλουθη διαφοροποίηση η οποία θα ακολουθήσει όλο το μετέπειτα έργο του. Πρόκειται για τη διαφορά μεταξύ του παραδοσιακού θέματος της πάλης των «φυλών» και ενός νέου, «εσωτερικού ρατσισμού», που προκύπτει προς το τέλος του 19ου αιώνα και επικεντρώνεται στον αγώνα κατά του «αφύσικου» και «εκφυλισμένου». Προσδιορίζει τον «σύγχρονο ρατσισμό» και τον αναλύει στη βάση του κοινωνικού μετασχηματισμού που ο ίδιος αποκαλεί «βιοπολιτική».

Μια σειρά από ιστορικές και κοινωνικές επιστήμες επιλήφθηκαν την ανάλυση της έννοιας και με αποτέλεσμα να αναπτυχθεί περαιτέρω. Τα τελευταία χρόνια, ωστόσο, έχει παρατηρηθεί μια τάση προς τη γενίκευση και την αποπολιτικοποίηση της έννοιας της βιοπολιτικής, η οποία έχασε συχνά την κριτική διάσταση του Foucault και την ιστορική προβληματική του ρατσισμού. Ο ίδιος δεν έδωσε διατυπωμένη μια ρατσιστική θεωρία αλλά μελέτησε το φαινόμενο στο πλαίσιο της κοινωνίας στην οποία ο ρατσισμός βρίσκεται έδαφος. Αντικείμενο της κριτικής του δεν είναι το φαινόμενο του ρατσισμού.

Αυτός εντάσσεται μόνο σε μια συνολική κριτική του σύγχρονου, πολιτικού ορθολογισμού, καθώς βρίσκεται αναγκαστικά στην κοινωνία, όπως αυτή περιγράφεται από αυτόν. Επικεντρώνεται στην έννοια της εξουσίας, η οποία αν και στην προκαπιταλιστική κοινωνία αποκτά ένα αρνητικό περιεχόμενο, τώρα παίρνει θετική και παραγωγική σημασία καθώς έχει στόχο να βελτιώσει την φυσική εξέλιξη του ανθρώπου.

Η απειλή του ατόμου δεν προέκυψε, κατά συνέπεια, από την άμεση αντιπαράθεση με την τιμωρία, αλλά από τα πρότυπα της υγείας και της χρησιμότητας, στα οποία υποβάλλεται καθένας και καθεμιά. Διαδικασίες κυριαρχίας διενεργούνται από πειθαρχικά ιδρύματα, όπως τα σχολεία ή τον στρατό αλλά κυρίως από τη φυλακή, το νοσοκομείο ή τη ψυχιατρική, διότι ο άνθρωπος διαμορφώνεται σε αυτά αναφορικά με την αποτελεσματικότητα.

Ο Foucault αποδίδει έναν εξαιρετικό ρόλο στη διαδικασία της πειθάρχησης. Σε εθνικό και παγκόσμιο επίπεδο η πειθάρχηση λειτουργεί πάνω από κάθε λόγο. Σε αυτό το σημείο σύμφωνα με τον Foucault, εμφανίζεται παραλληλία με τον ρατσισμό, επειδή ακριβώς υπάρχουν αυτά τα υποτιθέμενα, φυσικά, βιολογικά γνωρίσματα, καθώς και η προκύπτουσα απόδοση, που οδηγούν τελικά στον ρατσισμό ως ένα ιεραρχικό σύστημα ταξινόμησης που παραλαμβάνεται με τη λογική εκμετάλλευση του καπιταλισμού. Ρατσιστικές ιδέες, έτσι, εντάσσονται απόλυτα στη συνήθη πολιτική σύγχρονων, ορθολογικών κοινωνιών.

1.4 Αιτίες και συνέπειες ρατσισμού

Οι κυριότερες αιτίες που γεννούν και συντηρούν το φαινόμενο του ρατσισμού είναι:

- Ένα από τα σημαντικότερα αίτια, που καλλιεργεί και θρέφει το φαινόμενο του ρατσισμού, είναι το χαμηλό πνευματικό και μορφωτικό επίπεδο πολλών ανθρώπων. Η πνευματική ρηχότητα εμποδίζει τον άνθρωπο να προσεγγίσει ηθικά και συναισθηματικά τους συνανθρώπους του.

- Οι προκαταλήψεις απέναντι σε ομάδες ανθρώπων ενισχύουν την ιδεολογία του ρατσισμού. Οι προκαταλήψεις αυτές εξαρτώνται από το πνευματικό επίπεδο των ατόμων.

- Η έλλειψη σεβασμού μεταξύ των ανθρώπων και γενικά καλλιέργειας των ανθρωπιστικών αξιών, ενισχύει τον κοινωνικό ρατσισμό.

- Ο σύγχρονος ανταγωνισμός βοηθά στην ανάπτυξη ζήλιας και μίσους μεταξύ των ανθρώπων με αποτέλεσμα την υιοθέτηση ρατσιστικών στάσεων.

- Η έλλειψη σωστής ενημέρωσης των ατόμων είτε μέσα από την εκπαίδευση είτε μέσα από τα ΜΜΕ δημιουργεί γόνιμο έδαφος για τον ρατσισμό και την άκριτη υιοθέτηση ακραίων αντιλήψεων

- Οικονομικοί λόγοι (π.χ. εκμετάλλευση ατόμων που αποτελούν φθηνά εργατικά χέρια).

- Προκαταλήψεις που δημιουργούνται από την οικογένεια, την παράδοση, το περιεχόμενο των σπουδών του οικονομικού μας συστήματος.

- Η άνιση παροχή ευκαιριών στον επαγγελματικό στίβο και η έξαρση της ανεργίας.

Οι παραπάνω αιτίες έχουν ως άμεσες συνέπειες τις ακόλουθες συνθήκες:

- Παραβιάζει τα ανθρώπινα δικαιώματα, τις ατομικές ελευθερίες που υποστήριξαν όλα τα φωτισμένα πνεύματα της ιστορίας. Με αυτόν τον τρόπο προσβάλλει την ανθρώπινη προσωπικότητα.

- Περιθωριοποιούνται άτομα και ομάδες, με αποτέλεσμα να χάνει η κοινωνία ένα ιδιαίτερα σημαντικό και πολλές φορές ικανό δυναμικό, που θα μπορούσε να συμβάλλει στην ανάπτυξη και ευημερία.

- Επικρατεί αναξιοκρατία, κοινωνικές ανισότητες, διχόνοια, φαινόμενα που δυναμιτίζουν την εύρυθμη λειτουργία της κοινωνίας .
- Ξεσπούν συγκρούσεις, εκδηλώνονται ταραχές, κυριαρχεί η βία, που «πληγώνει» την έννοια και την αξία του πολιτισμένου ανθρώπου.
- Διευρύνεται το χάσμα μεταξύ των πλουσίων και φτωχών. Δημιουργεί άθλιες συνθήκες διαβίωσης, και οδηγεί στην ανεργία και το χαμηλό βιοτικό επίπεδο, ένα, μεγάλο τμήμα του πληθυσμού. Έτσι πολλοί ωθούνται στην εγκληματικότητα και τα ναρκωτικά. Οι άνθρωποι χωρίζονται σε τάξεις «ισχυρών» και «αδυνάτων», «ανωτέρων» και κατωτέρων ανθρώπων.
- Συντελεί στην εκμετάλλευση και την υποδούλωση των ανθρώπων και των λαών.
- Οι συνθήκες αυτές δεν ευνοούν την ανάπτυξη και δημιουργία πολιτισμού με αποτέλεσμα την πολιτισμική στασιμότητα του ανθρωπίνου γένους.

1.5 Προτάσεις καταπολέμησης ρατσισμού

Η ριζική αντιμετώπιση του ρατσισμού απαιτεί την ενεργοποίηση και τη συνεργασία όλων των φορέων κοινωνικοποίησης του ατόμου από την παιδική έως και την ενήλικη ζωή του. Η οικογένεια, που αποτελεί τον βασικό πρωτογενή φορέα κοινωνικοποίησης, το σχολείο και τα πανεπιστημιακά ιδρύματα, τα ΜΜΕ αλλά και το κράτος μπορούν να συμβάλλουν στην εξαφάνιση ρατσιστικών φαινομένων. Πιο αναλυτικά:

Η οικογένεια αναλαμβάνει την ανάπτυξη της προσωπικότητας του ατόμου πριν από οποιονδήποτε άλλο φορέα. Αυτό σημαίνει ότι η επίδρασή της είναι και η πιο σημαντική στη διαμόρφωση ενός ακέραιου χαρακτήρα απαλλαγμένου από ρατσιστικές πεποιθήσεις. Το παιδί πρέπει να μεγαλώνει σε ένα υγιές περιβάλλον που να προωθεί τον σεβασμό και την εκτίμηση προς όλους τους ανθρώπους παρά τις όποιες διαφορές παρατηρούνται ανάμεσά τους. Για να επιτευχθεί αυτό οι γονείς πρέπει να είναι τα θετικά πρότυπα τα οποία το παιδί θα μιμηθεί. Οι γονείς και τα υπόλοιπα μέλη της οικογένειας με τα οποία το παιδί έχει άμεση αλληλεπίδραση, οφείλουν να παρέχουν στο παιδί ένα περιβάλλον ασφάλειας και αγάπης. Έτσι το παιδί, και μετέπειτα ενήλικας, θα είναι ένας υγιής ψυχικά άνθρωπος που θα σέβεται τα υπόλοιπα μέλη της κοινωνίας.

Στη διαδικασία ανάπτυξης αντιρατσιστικής αντίληψης σημαντικό ρόλο αναλαμβάνει το σχολείο. Με την παιδεία, με τη μελέτη της ιστορίας, της κοινωνιολογίας αλλά και της βιολογίας, όχι μόνο δε θα πέφτουν θύματα της προπαγάνδας, αλλά και θα είναι σε θέση με επιχειρήματα να αποδεικνύουν πως οι ρατσιστικές αντιλήψεις είναι επιστημονικά αβάσιμες και πως η ισότητα ανάμεσα στους ανθρώπους είναι αδιαμφισβήτητη. Αποχτώντας τα άτομα παιδεία μπορούν ευκολότερα να τιθασεύσουν την έμφυτη τάση τους να επιβάλλονται στους άλλους οι οποίοι είναι διαφορετικοί καθώς επίσης να ξεπεράσουν τα βάρβαρα ένστικτά τους απέναντί τους.

Επίσης μέσω της παιδείας και την προσωπικής καλλιέργειας οι άνθρωποι μαθαίνουν να σέβονται, να αγαπούν, να συνεργάζονται και να συνυπάρχουν ειρηνικά μέσα στην κοινωνία. Εξάλλου στον χώρο του σχολείου η διαφορετικότητα είναι περισσότερο εμφανής. Πρόκειται για την μικρογραφία της κοινωνίας όπου ανάμεσα στους μαθητές υπάρχουν φυλετικές, θρησκευτικές, πολιτισμικές, κοινωνικοοικονομικές διαφορές. Η κατανόηση σε αυτή την ηλικία ότι όλα τα παιδιά, ανεξαρτήτως των επιμέρους διαφορών, έχουν τις ίδιες υποχρεώσεις αλλά και τα ίδια δικαιώματα, θα βοηθήσει στο αναπτυσχθούν σωστά χωρίς προκαταλήψεις.

Σε αυτό σπουδαίο ρόλο έχει ο δάσκαλος που λειτουργεί ως πρότυπο. Απαλλαγμένος και ο ίδιος από ρατσιστικές πεποιθήσεις και αντιμετωπίζοντας τα παιδιά ως ισότιμες μονάδες, πρέπει να προάγει την μεταξύ τους συνεργασία, αλληλοβοήθεια και αλληλοκατανόηση.

Άλλη μία πηγή προβολής προτύπων αποτελούν τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης. Καθημερινά η τηλεόραση, το ραδιόφωνο αλλά και το διαδίκτυο κατά κύριο λόγο έχουν πρωταγωνιστική θέση στη ζωή μας. Αναλαμβάνουν την ενημέρωση, την ψυχαγωγία μας και επηρεάζουν τις θέσεις και τις αξίες μας. Για αυτό θα πρέπει να προβάλλουν αποκλειστικά υγιή πρότυπα συμπεριφοράς. Οι άνθρωποι που προβάλλονται μέσα από τα ΜΜΕ και ασκούν επιρροή στους νέους πρέπει να προωθούν την ισότητα και την ελευθερία όλων των ανθρώπων ανεξάρτητα από τις επιμέρους διαφορές. Το ίδιο πρέπει να συμβαίνει και με τις διαφημίσεις οι οποίες πρέπει να προωθούν αντιρατσιστικό περιεχόμενο.

Ωστόσο, πολλές φορές το περιεχόμενο των ΜΜΕ κάθε άλλο παρά αντιρατσιστικό μπορεί να είναι, σε αυτές τις περιπτώσεις ειδικοί φορείς ελέγχου όπως ο ΕΣΡ, θα πρέπει να εξασφαλίζει την απομάκρυνση πηγών και ατόμων που να προωθούν πνεύμα ρατσισμού και διάκρισης. Τα μέσα μαζικής ενημέρωσης και οι πνευματικοί άνθρωποι θα πρέπει να σταθούν πρωτοπόροι στην προσπάθεια για ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης απέναντι σε θέματα ρατσιστικής βίας.

Το κράτος και οι πολιτικοί ηγέτες μέσα από τις αποφάσεις τους επηρεάζουν άμεσα και έμμεσα τη ζωή και τη νοοτροπία του λαού τους. Αρχικά, κάθε δημοκρατική χώρα οφείλει με συνταγματικούς νόμους να προαστίζει και να θεμελιώνει την ελευθερία και την ισότητα κάθε πολίτη ανεξαιρέτως επιμέρους διαφορών. Η Ελλάδα, όντας κράτος μέλος της ΕΕ, έχει υπογράψει την ευρωπαϊκή σύμβαση για τα ανθρώπινα δικαιώματα. Πέρα από αυτό, η κρατική μέριμνα θα πρέπει να φροντίζει την τήρηση των νόμων και να επιβάλλει κυρώσεις σε καθεμία περίπτωση καταπάτησης της ατομικής ελευθερίας και σεβασμού της ανθρώπινης προσωπικότητας.

Για να καταπολεμηθεί όμως η βάση του ρατσισμού θα πρέπει πρώτα να λυθούν τα βασικά προβλήματα των πολιτών των σύγχρονων κρατών που δημιουργούν ταξικές διαφορές και δεν είναι άλλα από την **ανεργία** και τη **φτώχεια**. Επίσης, και οι κρατικές υπηρεσίες πρέπει να ακολουθούν την αντιρατσιστική αντίληψη δείχνοντας τον απαιτούμενο σεβασμό απέναντι σε άτομα με ιδιαιτερότητες όπως οι ηλικιωμένοι ή τα ΑμεΑ. Υγιής είναι μια κοινωνία στην οποία όλα τα μέλη θεωρούνται ισότιμα, έχουν τις ίδιες ευκαιρίες στην εργασία, στην οικογένεια και στην απόλαυση των κρατικών υπηρεσιών και παροχών.

Κλείνοντας τους τρόπους αντιμετώπισης του φαινομένου, πρέπει να αναφέρουμε ότι και το κάθε άτομο ως ανεξάρτητη μονάδα που έχει κριτική σκέψη πρέπει να αναλογιστεί τις ολέθριες συνέπειες που έχει ο ρατσισμός τόσο στην κοινωνία όσο και στον πολιτισμό και να προσπαθεί να καλλιεργεί το πνεύμα του με αξίες και ιδανικά που να προάγουν τον ανθρωπισμό. Κάθε προσπάθεια για να έχει επιτυχία προϋποθέτει όχι μόνο την προσπάθεια των άλλων αλλά πρώτα το προσωπικό κίνητρο του καθένα που σε συλλογικό επίπεδο θα οδηγήσει σε μια παγκόσμια ανθρώπινη κοινωνία που θα στηρίζεται στο σεβασμό της ανθρώπινης προσωπικότητας.

Ακολουθεί συνοπτικός πίνακας αναφοράς των τρόπων αντιμετώπισης του ρατσισμού σε προσωπικό, κοινωνικό, εκπαιδευτικό και πολιτικό επίπεδο.

ΤΡΟΠΟΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ - ΛΥΣΕΙΣ

- Παιδεία του λαού . Να κρίνει, να μην πέφτει θύμα προπαγάνδας. Η παιδεία πρέπει να είναι ανθρωπιστική.
- Πολιτική ηγεσία. Να μην ενθαρρύνει ρατσιστικές εκδηλώσεις. Παράλληλα πρέπει να ασκεί υπεύθυνη πολιτική για τα άτομα με ειδικές ανάγκες, για τους αλλοεθνείς, για τις μειονότητες.
- Η διαμόρφωση της εθνικής συνείδησης πρέπει να γίνεται στη σωστή της διάσταση. Πρέπει να γίνει κατανοητό ότι οι πολιτισμοί αλληλοσυμπληρώνονται και δεν υπάρχουν στεγανά ανάμεσα τους.
- Τα Μ.Μ.Ε. πρέπει να μην καλλιεργούν ρατσιστικές αντιλήψεις. Να προβάλλουν τα μηνύματα και των πνευματικών ανθρώπων.
- Οι πολιτιστικές ανταλλαγές μεταξύ των λαών και η επαφή με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τους είναι ένα μέσον καταπολέμησης του ρατσισμού.
- Ο κάθε πολίτης πρέπει να διαθέτει κοινωνική συνείδηση. Να μπορεί να θέτει το συλλογικό καλό πάνω από το ατομικό.
- Η οικογένεια πρέπει να μην περνάει απαραχαιωμένες ιδέες και προκαταλήψεις στα νεαρά μέλη της.
- Οι Διεθνείς Οργανισμοί από τη μεριά τους μπορούν να επιβάλλουν κυρώσεις , οικονομικές ή διπλωματικές, σε όλους όσους καταπατούν τα ανθρώπινα δικαιώματα και δεν σέβονται την ανθρώπινη υπόσταση του κάθε ατόμου.

1.6 Ρατσισμός και νέοι

Ο ρατσισμός πλήττει σοβαρά τις σύγχρονες κοινωνίες και μαστίζει κυρίως τους νέους. Άπειρα κρούσματα ρατσιστικών συμπεριφορών που έχουν οδηγήσει ως και τη δολοφονία ή την αυτοκτονία έχουμε παρακολουθήσει μέσα από τα ΜΜΕ. Τέτοιου είδους ακραία φαινόμενα που θλίβουν τις σύγχρονες κοινωνίες πρέπει να αντιμετωπίζονται άμεσα και ριζικά.

Το πρώτο βασικό μέλημα είναι να εξαλειφθούν τα ρατσιστικά φαινόμενα στους κύκλους των νέων. Αποτελούν την παραγωγική δύναμη μιας κοινωνίας και σε οικονομικό και σε πολιτικό επίπεδο. Όταν το μέλλον μιας κοινωνίας

πιστεύει στην αρχή του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, αυτή η κοινωνία μόνο σε πνευματική άνθηση και καρποφορία μπορεί να οδηγηθεί.

Οι νέοι έχοντας στη διάθεση τους το όπλο της τεχνολογίας και της σύγχρονης γρήγορης πληροφόρησης μπορούν με τη στάση τους να εξαφανίσουν τα ρατσιστικά φαινόμενα. Οι τρόποι συνοψίζονται παρακάτω:

Ουσιαστική συνειδητοποίηση του προβλήματος. Για να λυθεί μία προβληματική κατάσταση πρέπει να καταστεί σαφής η επικινδυνότητα της για το σύνολο. Αυτό θα αποτελέσει το βασικό κίνητρο για αλλαγή συμπεριφοράς, στάσεων και αντιλήψεων ώστε μα ζητηθεί η επίλυσή του.

Απαραίτητη είναι η ενημέρωση επί του θέματος, όπως επίσης και η σωστή παιδεία και μόρφωση, ώστε ο κάθε νέος να διαμορφώνει την προσωπική του γνώμη σχετικά με τα φαινόμενα αυτά και να τα καταδικάζει όπως κρίνει σωστό. Απαραίτητο για να γίνουν και αυτά είναι η ανάπτυξη κριτικής σκέψης.

Σε πρακτικό επίπεδο πρέπει ο καθένας έμπρακτα να αποδίδει ίση συμπεριφορά προς όλους και να συμμετέχει στο μέτρο που δύναται σε αντιρατσιστικές εκδηλώσεις και κινήματα. Εξάλλου, η δύναμη που έχει το σύνολο ξεπερνά τη δύναμη της μονάδας ή περιορισμένου αριθμού.

Παροχή βοήθειας προς τους πληττόμενους από τον ρατσισμό ώστε να αποτελέσει πρότυπο προς παραδειγματισμό και μίμηση.

Το πιο κρίσιμο και πιο σημαντικό στοιχείο στην καταπολέμηση του ρατσισμού από τους νέους αποτελεί η προσπάθεια ώστε να μην υιοθετήσουν τις προκαταλήψεις των παλαιότερων γενιών οι οποίες θεωρούνται παγιωμένες. Οι απόψεις αυτές διχάζουν την κοινωνία και δημιουργούν δύο μέτρα και δύο σταθμά στην αντιμετώπιση των ανθρώπων.

1.7 Έρευνες για τον ρατσισμό

Έρευνα του Pew Research Centre, η οποία εξετάζει τις διαθέσεις των Ευρωπαίων σχετικά με τους μετανάστες και τις μειονοτικές ομάδες σε επτά Ευρωπαϊκά κράτη, δείχνει ότι μεγάλο κομμάτι των Ευρωπαίων, εκφράζουν αρνητικές απόψεις σχετικά με τις μειονοτικές ομάδες στη χώρα τους και φοβικά σύνδρομα.

Μεταξύ των επτά κρατών που συμμετείχαν στην έρευνα, οι Έλληνες και οι Ιταλοί, εκφράζουν ιδιαίτερα αρνητικές απόψεις για τη μετανάστευση. Οκτώ στους δέκα, και στις δύο χώρες θέλουν λιγότερη μετανάστευση, όπως και οι

πλειοψηφίες στη Γαλλία και το Ηνωμένο Βασίλειο. Η κοινή γνώμη είναι πιο διαλλακτική σε Ισπανία, Γερμανία και Πολωνία. Ωστόσο, υπάρχει πολύ λίγη επιθυμία για τη δυνατότητα περισσότερων μεταναστών σε οποιαδήποτε από αυτές τις επτά χώρες - το ποσοστό που κατέχουν αυτή την άποψη κυμαίνεται από 14% στη Γερμανία μέχρι 1% στην Ελλάδα.

Απόψεις για τη μετανάστευση είναι άρρηκτα συνδεδεμένες με την ιδεολογία. Σε έξι από τα επτά κράτη που συμμετείχαν στην έρευνα, οι ερωτηθέντες που τοποθετούν τον εαυτό τους στα δεξιά του πολιτικού φάσματος είναι πολύ πιο πιθανό από να επιδιώκουν τη μείωση της μετανάστευσης. Το χάσμα μεταξύ δεξιάς-αριστεράς είναι ιδιαίτερα μεγάλο στη Γαλλία, όπου το 73% των ατόμων στα δεξιά θέλουν λιγότερους μετανάστες, σε σύγκριση με το 40% των ανθρώπων αριστερά.

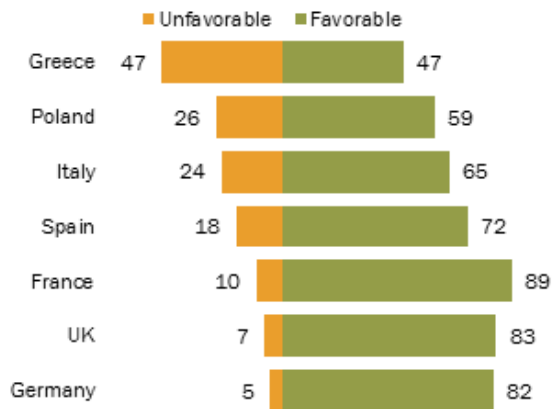
Ένας βασικός παράγοντας της θέσης ως προς τη μετανάστευση είναι η πεποίθηση ότι οι μετανάστες αποτελούν οικονομική επιβάρυνση και παράγοντα εγκληματικότητας. Για άλλη μια φορά, οι άνθρωποι που τοποθετούν τον εαυτό τους στην δεξιά είναι πολύ πιο πιθανό από ό,τι εκείνοι στα αριστερά να εκφράσουν αυτές τις απόψεις.

Σε ότι αφορά τις μειονοτικές ομάδες, ειδικότερα αρνητική είναι η στάση απέναντι στους Ρομά (γνωστοί ως Τσιγγάνοι), ενώ πολλοί δυσμενείς αξιολογήσεις αποδίδονται και στους Μουσουλμάνους. Η αρνητική στάση έναντι των Εβραίων είναι λιγότερο διαδεδομένη, αν και σημαντικός αριθμός εκφράζουν αρνητική γνώμη για τους Εβραίους, ειδικά στην Ελλάδα, όπου σχεδόν το μισό δείγμα επέδειξε αρνητική διάθεση.

Αν ασχοληθούμε με τους Έλληνες και τις ρατσιστικές τους απόψεις τα στατιστικά στοιχεία κάθε άλλο παρά ενθαρρυντικά είναι. Η Ελλάδα συγκριτικά με τις υπόλοιπες ευρωπαϊκές χώρες, καταλαμβάνει την πρώτη θέση στην εκδήλωση φοβιστικών αντιλήψεων απέναντι σε άτομα εβραϊκής καταγωγής.

Greeks Divided about Jews

% with a ___ view of Jews in their country

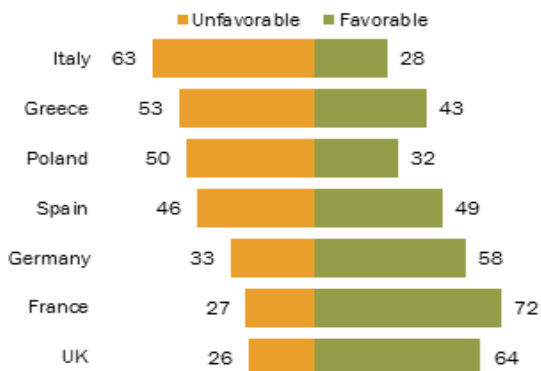

Source: Spring 2014 Global Attitudes survey, Q37a.

PEW RESEARCH CENTER

Italians Most Critical of Muslims

% with a ___ view of Muslims in their country

Source: Spring 2014 Global Attitudes survey, Q37c.

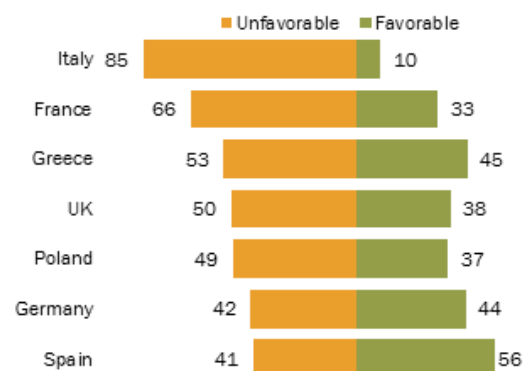
PEW RESEARCH CENTER

Η Ελλάδα κατέλαβε και τη δεύτερη θέση σε ρατσιστική συμπεριφορά απέναντι στους μουσουλμάνους, με ποσοστό 50%.

Ένας στους τρεις Έλληνες φορτίζονται με αρνητικά συναισθήματα απέναντι στους Ρομά.

Unfavorable Views of Roma Widespread

% with a __ view of Roma in their country

Note: In United Kingdom, asked as "Gypsies or Roma."

Source: Spring 2014 Global Attitudes survey, Q37b.

PEW RESEARCH CENTER

Τα παραπάνω στατιστικά στοιχεία αποδεικνύουν πως η Ελλάδα είναι μια χώρα που αν και γέννησε τη δημοκρατία και την αρχή σεβασμού στον άνθρωπο, το κοινωνικό της σώμα έχει παγιωμένες ρατσιστικές αντιλήψεις προς πολλές κοινωνικές ομάδες. Για αυτό, καθίσταται αναγκαία η ριζική αποκατάσταση της νοοτροπίας μέσα από τη σωστή ενημέρωση, παιδεία και κριτική σκέψη.

Ενδιαφέρον όμως είναι αν οι ίδιοι οι Έλληνες συνειδητοποιούν ότι διακατέχονται από ρατσιστικές πεποιθήσεις. Στο ερώτημα αυτό απάντησε η TNS ICAP καταγράφοντας τη γνώμη των Ελλήνων πολιτών σε έρευνα γενικού κοινού. Τα αποτελέσματα είναι τα ακόλουθα.

Σύμφωνα με την έρευνα της TNS ICAP, στη συντριπτική μας πλειοψηφία (93%) οι Έλληνες πιστεύουμε ότι είμαστε φιλόξενοι και ανεκτικοί ως προς τη διαφορετικότητα των ανθρώπων – και αυτή η αντίληψη φαίνεται να ενδυναμώνεται σε σχέση με το 2011 όπου το αντίστοιχο ποσοστό ήταν της τάξης του 88%.

Παρ' όλα αυτά, οι 7 στους 10 (68%) πιστεύουμε ότι θα ήταν καλύτερο να μην έρχονται στην Ελλάδα οικονομικοί μετανάστες από χώρες λιγότερο αναπτυγμένες. Και η συγκεκριμένη ξеноφοβική αντίληψη ενισχύεται με την πάροδο του χρόνου: το 2011, μόλις ένα χρόνο πριν, οι 6 στους 10 (59%) δηλώνουμε ότι θα ήταν καλύτερο να μην έρχονται στη χώρα μας μετανάστες από λιγότερο αναπτυγμένες χώρες. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον έχει ότι οι 6 στους 10 (63%) πιστεύουμε ότι το έθνος μας είναι ανώτερο σε πολλά σημεία σε σχέση με άλλα έθνη. Και αυτή η αντίληψη ενισχύεται φέτος σε σχέση με πέρυσι, καθώς το 2011 οι 4 στους 10 (43%) είχαμε αυτή την αντίληψη. Και όχι μόνο πιστεύουμε ότι είμαστε ανώτεροι από άλλα έθνη, αλλά το 65% δηλώνουμε ότι είμαστε διατεθειμένοι να υποστηρίξουμε τη χώρα μας ανεξάρτητα από το αν αυτό που κάνει είναι σωστό ή λάθος.

Και εδώ σημειώνεται μία εντυπωσιακή ενίσχυση της συγκεκριμένης άποψης σε σχέση με το 2011, όπου το αντίστοιχο ποσοστό ήταν 41%. Παίρνοντας υπόψη μας τα παραπάνω ευρήματα, είναι 'εντυπωσιακό' το ότι μόνο οι 3 στους 10 (33%) – ποσοστό που παραμένει στα ίδια επίπεδα με το 2011- δηλώνουμε ότι είναι προτιμότερο η κάθε κοινωνική, θρησκευτική, φυλετική και εθνική ομάδα να συναναστρέφεται τους ομοίους της. Ίσως γιατί μία τέτοια αντίληψη, η οποία είναι αρκετά έντονα 'ρατσιστική', θα ερχόταν σε άμεση αντίθεση με το 'στερεότυπο' που έχουμε ότι είμαστε φιλόξενοι και ανεκτικοί στη διαφορετικότητα.

1.8 Νομοθεσία ενάντια στον ρατσισμό

Το ελληνικό Σύνταγμα μέσα από τις διατάξεις του προασπίζει το θεμελιώδες δικαίωμα σεβασμού στην ανθρώπινη ελευθερία και προσωπικότητα με το άρθρο 1 του ν. 927/1979 που ορίζει τα εξής:

1. Όποιος με πρόθεση, δημόσια, προφορικά ή δια του τύπου, μέσω του διαδικτύου ή με οποιοδήποτε άλλο μέσο ή τρόπο, υποκινεί, προκαλεί, διεγείρει ή προτρέπει σε πράξεις ή ενέργειες που μπορούν να προκαλέσουν διακρίσεις, μίσος ή βία κατά προσώπου ή ομάδας προσώπων, που προσδιορίζονται με βάση τη φυλή, το χρώμα, τη θρησκεία, τις γενεαλογικές καταβολές, την εθνική ή ενθετική καταγωγή, το σεξουαλικό προσανατολισμό, την ταυτότητα φύλου ή την αναπηρία, κατά τρόπο που εκθέτει σε κίνδυνο τη δημόσια τάξη ή ενέχει απειλή για τη ζωή, την ελευθερία ή τη σωματική ακεραιότητα των ως άνω προσώπων, τιμωρείται με φυλάκιση τριών (3) μηνών έως τριών (3) ετών και με χρηματική ποινή πέντε έως είκοσι χιλιάδων (5.000 – 20.000) ευρώ.

2. Με τις ίδιες ποινές τιμωρείται όποιος με πρόθεση και με τα μέσα και τους τρόπους που αναφέρονται στην παράγραφο 1, υποκινεί, προτρέπει, προκαλεί ή διεγείρει σε διάπραξη φθοράς ή βλάβης πραγμάτων, εφόσον αυτά χρησιμοποιούνταν από τις παραπάνω ομάδες ή πρόσωπα, κατά τρόπο που εκθέτει σε κίνδυνο τη δημόσια τάξη.

3. Αν η πρόκληση, προτροπή, διέγερση ή υποκίνηση των προηγούμενων παραγράφων είχε ως αποτέλεσμα την τέλεση εγκλήματος, επιβάλλεται φυλάκιση τουλάχιστον έξι (6) μηνών και χρηματική ποινή δεκαπέντε έως τριάντα χιλιάδων (15.000-30.000) ευρώ. Σε περίπτωση επιβολής ποινής φυλάκισης τουλάχιστον ενός (1) έτους, επιβάλλεται η αποστέρηση των πολιτικών δικαιωμάτων από ένα έως πέντε έτη.

4. Όποιος συγκροτεί ή συμμετέχει σε οργάνωση ή ένωση προσώπων οποιασδήποτε μορφής που επιδιώκει συστηματικά την τέλεση των πράξεων των παραγράφων 1 και 2, τιμωρείται με τις ποινές της παραγράφου 1, αν η πράξη δεν τιμωρείται βαρύτερα με άλλη διάταξη.

5. Αν η πράξη των προηγούμενων παραγράφων τελέστηκε από δημόσιο λειτουργό ή υπάλληλο, κατά την άσκηση των ανατεθειμένων σε αυτόν καθηκόντων, επιβάλλεται: α) στις περιπτώσεις των παραγράφων 1 και 2, φυλάκιση έξι (6) μηνών έως τριών (3) ετών και χρηματική ποινή δέκα χιλιάδων έως είκοσι πέντε χιλιάδων (10.000 – 25.000) ευρώ και β) στην περίπτωση της παραγράφου 3, φυλάκιση τουλάχιστον ενός (1) έτους και χρηματική ποινή είκοσι πέντε χιλιάδων έως πενήντα χιλιάδων (25.000 – 50.000) ευρώ.»

1.9 Ανθρώπινα δικαιώματα

Ακολουθεί η έκδοση των 30 άρθρων της Οικουμενικής Διακήρυξης των Ανθρώπινων Δικαιωμάτων του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών.

1. Είμαστε Όλοι Γεννημένοι Ελεύθεροι και Ίσοι. Είμαστε όλοι γεννημένοι ελεύθεροι. Όλοι έχουμε τις δικές μας σκέψεις και ιδέες. Θα πρέπει όλοι να μας αντιμετωπίζουν με τον ίδιο τρόπο.

2. Μην Κάνεις Διακρίσεις. Αυτά τα δικαιώματα ανήκουν σε όλους, ανεξάρτητα από τις διαφορές μας.

3. Το Δικαίωμα Στη Ζωή. Όλοι έχουμε δικαίωμα στη ζωή, και να ζήσουμε με ελευθερία και ασφάλεια.

4. Όχι Σκλαβιά. Κανείς δεν έχει το δικαίωμα να μας κάνει σκλάβους. Δεν μπορούμε εμείς να σκλαβώσουμε κανέναν.

5. Όχι Βασανιστήρια. Κανείς δεν έχει το δικαίωμα να μας πληγώσει ή να μας βασανίσει.

6. Έχεις Δικαίωμα Όπου Και Αν Πηγαίνεις. Είμαι ένας άνθρωπος όπως κι εσύ!

7. Ο νόμος είναι ίδιος για όλους. Πρέπει να φέρεται σε όλους μας δίκαια.

8. Τα Ανθρώπινα Δικαιώματά σου Προστατεύονται από το Νόμο. Μπορούμε όλοι να ζητήσουμε τη βοήθεια του νόμου όταν αντιμετωπίζουμε άδικη μεταχείριση.

9. Όχι Άδικη Κράτηση. Κανείς δεν έχει το δικαίωμα να μας φυλακίσει χωρίς καλό λόγο και να μας κρατάει εκεί ή να μας διώξει από τη χώρα μας.

10. Το Δικαίωμα για Δίκη. Αν δικαζόμαστε, αυτό πρέπει να γίνεται δημοσίως. Οι άνθρωποι που μας δικάζουν, δεν πρέπει να αφήνουν κανένα να τους λείπει τι να κάνουν.

11. Είμαστε Πάντα Αθώοι Μέχρι Αποδείξεως του Εναντίου. Κανείς δεν θα πρέπει να κατηγορείται για τίποτα μέχρι να αποδειχθεί η ενοχή του. Όταν οι άνθρωποι λένε ότι κάναμε κάτι κακό, έχουμε το δικαίωμα να δείξουμε ότι δεν είναι αλήθεια.

12. Δικαίωμα στην Ιδιωτική Ζωή. Κανείς δεν πρέπει να προσπαθήσει να βλάψει την υπόληψή μας. Κανείς δεν έχει το δικαίωμα να μπει στο σπίτι μας, να ανοίξει τα γράμματά μας ή να ενοχλεί εμάς ή την οικογένειά μας χωρίς κάποιο καλό λόγο.

13. Ελευθερία της Μετακίνησης. Όλοι έχουμε το δικαίωμα να πάμε όπου θέλουμε στη χώρα μας και να ταξιδέψουμε όπως θέλουμε.

14. Το Δικαίωμα στο να Αναζητάς Ασφαλή Τόπο να Ζήσεις. Αν φοβόμαστε μια κακή μεταχείριση στη χώρα μας έχουμε όλοι το δικαίωμα να μεταβούμε σε μια άλλη χώρα για να είμαστε ασφαλείς.

15. Δικαίωμα στην Εθνικότητα. Όλοι έχουμε το δικαίωμα να ανήκουμε σε μια χώρα.

16. Γάμος και Οικογένεια. Κάθε ενήλικας έχει το δικαίωμα να παντρευτεί και να κάνει οικογένεια αν το θέλει. Άνδρες και γυναίκες έχουν τα ίδια δικαιώματα όταν είναι παντρεμένοι, και όταν είναι χωρισμένοι.

17. Το Δικαίωμα στα Δικά σου Πράγματα. Ο καθένας έχει το δικαίωμα να κατέχει πράγματα ή να τα μοιράζεται. Κανείς δεν έχει το δικαίωμα να παίρνει τα πράγματά μας χωρίς κάποιον καλό λόγο.

18. Ελευθερία της Σκέψης. Όλοι έχουμε το δικαίωμα να πιστεύουμε σε αυτό που θέλουμε να πιστεύουμε, να έχουμε μια θρησκεία ή να την αλλάζουμε αν θέλουμε.

19.Ελευθερία της Έκφρασης. Όλοι έχουμε το δικαίωμα να παίρνουμε αποφάσεις, να σκεφτόμαστε ότι θέλουμε, να λέμε ό,τι πιστεύουμε και να μοιραζόμαστε τις ιδέες μας με άλλους ανθρώπους.

20. Το Δικαίωμα στις Δημόσιες Συγκεντρώσεις. Όλοι έχουμε το δικαίωμα να συναπαντιόμαστε με τους φίλους μας και να δουλεύουμε μαζί ειρηνικά για να υπερασπιστούμε τα δικαιώματά μας. Κανείς δεν μπορεί να μας κάνει μέλη μιας ομάδας αν δεν το θέλουμε.

21. Το Δικαίωμα στη Δημοκρατία. Όλοι έχουμε το δικαίωμα να συμμετέχουμε στην κυβέρνηση της χώρας μας. Κάθε ενήλικας θα πρέπει να μπορεί να επιλέξει τους δικούς του ηγέτες.

22. Κοινωνική Ασφάλιση. Όλοι έχουμε το δικαίωμα για μια οικονομικώς προσιτή στέγαση, φάρμακα, εκπαίδευση και παιδική φροντίδα, αρκετά χρήματα για να ζούμε και ιατρική περίθαλψη αν είμαστε άρρωστοι ή ηλικιωμένοι.

23. Δικαιώματα Εργαζομένων. Κάθε ενήλικος έχει το δικαίωμα να κάνει μια δουλειά, να παίρνει ένα τίμιο εισόδημα για τη δουλειά του και να γίνει μέλος ενός επαγγελματικού σωματείου.

24. Το Δικαίωμα στο Παιχνίδι. Όλοι έχουμε το δικαίωμα να ξεκουραζόμαστε από την εργασία μας και να αναπαυόμαστε.

25. Φαγητό και Στέγη για Όλους. Όλοι έχουμε το δικαίωμα μιας καλής ζωής. Μητέρες και παιδιά, ηλικιωμένοι, άνεργοι ή ανάπηροι, όλοι έχουν το δικαίωμα να λαμβάνουν φροντίδα.

26. Το Δικαίωμα στην Εκπαίδευση. Η εκπαίδευση είναι ένα δικαίωμα. Το δημοτικό σχολείο πρέπει να είναι δωρεάν. Πρέπει να μάθουμε για τα Ηνωμένα Έθνη και για το πώς να συνεργαζόμαστε με τους άλλους. Οι γονείς μας μπορούν να επιλέξουν τι θα μάθουμε.

27. Δικαίωμα Πνευματικής Ιδιοκτησίας. Τα πνευματικά δικαιώματα είναι ένας ειδικός νόμος που προστατεύει τις προσωπικές καλλιτεχνικές δημιουργίες και συγγράμματα. Οι άλλοι δεν μπορούν να κάνουν αντίγραφα χωρίς άδεια. Έχουμε όλοι το δικαίωμα του δικού μας τρόπου ζωής και του να επωφελούμαστε από την τέχνη, την επιστήμη και τη μάθηση.

28. Ένας Δίκαιος και Ελεύθερος Κόσμος. Πρέπει να υπάρχει τάξη ώστε να επωφελούμαστε από τα δικαιώματα και τις ελευθερίες στη χώρα μας και σε όλο τον κόσμο.

29. Υπευθυνότητα. Έχουμε ένα καθήκον απέναντι στους άλλους ανθρώπους και θα πρέπει να προστατεύουμε τα δικά τους δικαιώματα και τις ελευθερίες τους.

30. Κανείς δεν Μπορεί να σας Αφαιρέσει αυτά τα Δικαιώματα.

www.shutterstock.com - 367824671

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΞΕΝΟΦΟΒΙΑ

2.1 Ορισμός ξενοφοβίας

Με τον όρο ξενοφοβία εννοούμε την έντονη αντιπάθεια, που φτάνει στην απέχθεια και το μίσος για τους ξένους. Ειδικότερα, το φαινόμενο της ξενοφοβίας αφορά ομάδες αλλοεθνών, π.χ. μετανάστες, πρόσφυγες, οι οποίοι αναζήτησαν στις χώρες της Δυτικής, κυρίως, Ευρώπης καλύτερες συνθήκες διαβίωσης και εργασίας λόγω προβληματικών συνθηκών που επικρατούσαν στην πατρίδα τους: δικτατορικά καθεστώτα, πόλεμος, ανεργία, ανέχεια (=φτώχεια).

Η λέξη προέρχεται από τους όρους ξένος+φόβος εκφράζοντας τα έντονα συναισθήματα απόκρουσης και έλλειψη συμπάθειας απέναντι σε άτομα που δεν έχουν ίδια εθνική ταυτότητα από τη δική μας. Οι δύο βασικές μορφές της ξενοφοβίας είναι η κοινωνική και η πολιτιστική.

- Κοινωνική ξενοφοβία: Η μορφή αυτή εκδηλώνεται κυρίως απέναντι σε μετανάστες οι οποίοι εθνικά και φυλετικά δεν ανήκουν στην κοινωνία στην οποία εγκαθίστανται μετά τη διαδικασία της μετανάστευσης τους. Ακόμα, μπορεί να εμφανιστεί απέναντι σε άτομα μιας φυλής η οποία ενσωματώνεται σε κάποιο άλλο κράτος μέσα από μία πολεμική κατάκτηση. Σε κάθε περίπτωση, η κοινωνική ξενοφοβία μπορεί να διευκολύνει εχθρικές και βίαιες αντιδράσεις. Τέτοιες είναι: η μαζική απέλαση των ξένων, το πογκρόμ (είναι μια μαζική και οργανωμένη βίαιη επίθεση εναντίον κάποιας συγκεκριμένης εθνικής, θρησκευτικής ή άλλης ομάδας, με ταυτόχρονη καταστροφή του περιβάλλοντός τους (σπίτια, επιχειρήσεις, θρησκευτικοί χώροι, κοκ).

Ο όρος έχει χρησιμοποιηθεί ιστορικά για να δηλώσει τις μαζικές πράξεις βίας, είτε αυθόρμητες είτε προμελετημένες, κατά των Εβραίων αλλά επίσης και για παρόμοια περιστατικά εναντίον άλλων μειονοτικών ομάδων) και η γενοκτονία (Με αυτόν τον όρο αποδίδεται κυριολεκτικά η από τους αρχαιότερους χρόνους υφιστάμενη έννοια και ακριβέστερα ένα από τα αρχαιότερα μαζικά εγκλήματα που αποβλέπουν στη συστηματική, με βίαια ως επί το πλείστον μέσα, επιδιωκόμενη εξόντωση ολόκληρης φυλής ή τμήματος αυτής σε ορισμένο τόπο. Η γενοκτονία μπορεί να επιδιωχθεί είτε με σειρά ομαδικών φόνων, όλων ή σχεδόν όλων των μελών μιας φυλής, είτε με συστηματική εξασθένιση αυτής (με διάφορα μέσα) μέχρι τη βαθμιαία εξάλειψη της φυλής.

Στα βίαια δε μέσα αυτά περιλαμβάνονται και σειρά απαγορευτικών μέτρων επί εθνικών, θρησκευτικών, γλωσσικών, ηθικών, ιστορικών ή άλλων παραδόσεων προκειμένου να επέλθει διαφοροποίηση ή αλλοίωση της καταδιωκόμενης φυλής με βέβαιη την συν τω χρόνω απώλεια του εθνικού και φυλετικού γνωρίσματος της. Ωστόσο, η απόδοση του όρου για μια συγκεκριμένη ενέργεια, οργανωμένου χαρακτήρα, ενέχει υποκειμενικά κριτήρια και τα τελευταία χρόνια έχει προκαλέσει αρκετές φορές διάσταση απόψεων.)

- Πολιτιστική ξενοφοβία: Η ξενοφοβία έχει και πολιτιστική διάσταση καθώς οι αλλαγές αφορούν και τον πολιτισμό των εθνών. Αλλαγές που ανταποκρίνονται σε διάφορα στοιχεία του πολιτισμού όπως είναι και η γλώσσα με προσθήκες ή αλλοιώσεις κάποιων λέξεων ή εκφράσεων. Αυτό, όχι τόσο συχνά, μπορεί να οδηγήσει σε επιθετικότητα κατά των μεταναστών αλλά και σε εκστρατείες καθαρισμού του ξενόφερτου στοιχείου.

2.2 Αίτια και αντιμετώπιση ξενοφοβίας

Τα αίτια του φαινομένου τη ξενοφοβίας συνοψίζονται στα ακόλουθα:

1. Η μαζική εισροή μεταναστών και προσφύγων στις χώρες υποδοχής προκαλεί προβλήματα σχετικά με την δημιουργία των κατάλληλων υποδομών που θα πρέπει να είναι έτοιμες, έτσι ώστε να διασφαλιστεί το δικαίωμα αυτών των ανθρώπων για : μόρφωση, εργασία, στέγη, κοινωνική ασφάλιση, περίθαλψη.
2. Οι ξένοι αποτελούν: φτηνό εργατικό δυναμικό, με αποτέλεσμα να καταλαμβάνονται οι περισσότερες θέσεις εργασίας από αυτούς. Το γεγονός αυτό (το οποίο εντοπίζεται και στην Ελλάδα τα τελευταία χρόνια) αξιολογείται αρνητικά από τους ντόπιους, αφού επιφέρει αύξηση στα ποσοστά ανεργίας των ντόπιων.
3. Συχνά, αποδίδονται στους ξένους οι ευθύνες για την έξαρση της εγκληματικότητας που παρατηρείται στην χώρα υποδοχής, κυρίως με αφορμή είτε μεμονωμένα περιστατικά είτε την σκόπιμη ενοχοποίησή τους από τα ΜΜΕ. Το γεγονός αυτό καλλιεργεί ξενοφοβία στους ντόπιους.
4. Η περιθωριοποίηση του ξένου αυτού πληθυσμού από τους ντόπιους, πολύ συχνά οδηγεί τους μετανάστες ή πρόσφυγες σε εγκληματικές ή έκνομες πράξεις, επειδή ακριβώς βιώνουν την αδιαφορία και την απαξίωση της πολιτείας. Επομένως: φόβος και ανασφάλεια για τους ντόπιους.

5. Δεν αποκλείεται, επίσης, η ξενοφοβία να ενισχύεται ως νοοτροπία και από συγκεκριμένα πολιτικά κόμματα εθνικιστικής ιδεολογίας (ακροδεξιά κόμματα) τα οποία προωθούν την εθνικιστική τους ιδεολογία μέσω αντίστοιχων μέσων μαζικής ενημέρωσης : πχ. εφημερίδες, ραδιόφωνο, ιστοσελίδες, τηλεόραση. Σύμφωνα με την άποψη αυτών των κομμάτων: η επαφή με ξένους λαούς απειλεί την εθνική ταυτότητα και κουλτούρα της χώρας υποδοχής, γι' αυτό και προτείνουν απέλαση όλων των ξένων απ' την χώρα.

6. Η απουσία ανθρωπιστικής παιδείας: σημαντικότερη αιτία της ξενοφοβίας. Χωρίς αυτού του είδους την παιδεία: οι άνθρωποι δεν καλλιεργούνται πολύπλευρα, δεν διευρύνουν τους ορίζοντές τους μέσα από έναν ανοικτό και γόνιμο διάλογο με άλλους πολιτισμούς, άλλες γλώσσες και άλλη νοοτροπία. Έτσι, οι άνθρωποι καταλήγουν να είναι απόλυτοι στις κρίσεις τους και αρνητικοί στο να δεχτούν την πολυφωνία μέσα στην κοινωνία.

Οι τρόποι αντιμετώπισης του φαινομένου είναι:

1. Λήψη των κατάλληλων εκείνων μέτρων από την πολιτεία, έτσι ώστε να εξασφαλιστεί: νόμιμη εργασία, ασφάλιση, στέγαση και παιδεία στον ξένο πληθυσμό, χωρίς να αναγκάζονται οι ξένοι να καταφύγουν στη βία ή στο έγκλημα. (θέσπιση νόμων, νομοθεσία, δικαιώματα κτλ.)

2. Έμφαση στην ανθρωπιστική παιδεία: οι ντόπιοι μαθητές (κι ενήλικες) να διδάσκονται τις αξίες της ισότητας μεταξύ των ανθρώπων, αποδεχόμενοι χωρίς καχυποψία την διαφορετικότητα. Παράλληλα, τα παιδιά των ξένων να έχουν κι αυτά τη δυνατότητα: να προσαρμοστούν στα δεδομένα της χώρας υποδοχής (διδασκαλία της καινούριας γλώσσας και του πολιτισμού), χωρίς αυτό να σημαίνει την αλλοτρίωση τους από την δική τους ταυτότητα.

3. Οι πολιτικοί ηγέτες και οι πολιτικές παρατάξεις (κόμματα) να προωθούν τον διάλογο μεταξύ των λαών, και όχι να οξύνουν τις αντιπαραθέσεις υποκινώντας συμπεριφορές ξενοφοβικές στον γηγενή πληθυσμό. Βασική αρχή: ο σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

4. Δημιουργία ενός ισχυρού πνευματικού κύκλου που να προωθεί την ισότητα των ανθρώπων και να καταδικάζει οποιαδήποτε εκδήλωση ρατσισμού ή ξενοφοβίας και να αποτελείται από τους σπουδαίους λόγιους ανθρώπους, τους φωτισμένους πολιτικούς και θρησκευτικούς ηγέτες της εκάστοτε κοινωνίας.

5. Συνεργασία των ισχυρών παγκόσμιων κρατών για την υιοθέτηση κοινής πολιτικής με στόχο την ενίσχυση και ανάπτυξη των χωρών του " Τρίτου Κόσμου". Έτσι μόνο μπορεί να οδηγηθούμε στην οικονομική και κοινωνική ισορροπία σε παγκόσμιο επίπεδο.

2.3 Σχέση ρατσισμού και ξενοφοβία

Η ξενοφοβία και ο ρατσισμός είναι δύο άρρηκτα συνδεδεμένες μεταξύ τους έννοιες, παρόλο που στην πραγματικότητα δεν εκφράζουν την ίδια συνθήκη. Αυτό σημαίνει πως ο ρατσιστής δεν είναι απαραίτητα ξενοφοβικός και κυρίως το αντίθετο. Όποιος εκδηλώνει ξενοφοβικές διαθέσεις δεν σημαίνει πως φτάνει τα όρια του ρατσισμού.

Η ξενοφοβία, θα μπορούσαμε να πούμε, πως είναι το αποτέλεσμα του βαθμού έλλειψης ανοχής ενός ατόμου ή μιας ομάδας ατόμων απέναντι σε ξένες ή αποκλίνουσες ομάδες. Με άλλα λόγια, η ξενοφοβία αποτελεί έναν τρόπο αξιολόγησης που στρέφει τα πυροδοτούμενα αισθήματα μιας γενικευμένης απροθυμίας, καχυποψίας ή μνησικακίας κάποιου προς μια άλλη ομάδα από αυτήν που ο ίδιος ανήκει.

Η ξενοφοβία αποτελεί μια ψυχολογική στάση/συμπεριφορά -με ρίζες στο φόβο του μικρού παιδιού (6-8 μηνών) για τους ξένους- όπου τα διαφορετικής μορφής και έντασης αισθήματα εχθρότητας στρέφονται ενάντια σε όσους θεωρούνται πως δεν ανήκουν σε μια συγκεκριμένη κοινότητα. Ένα βασικό χαρακτηριστικό μιας πολυπολιτισμικής κοινωνίας είναι το ότι ο τύπος κουλτούρας που κυριαρχεί ανάγεται σε κανόνα και, για να οριοθετηθεί απέναντι σε όσους αποκλίνουν από αυτόν τον κανόνα, διαμορφώνεται μία στάση που αντανακλά διάφορες παραστάσεις-στερεότυπα ενός «εμείς» και ενός «αυτοί».

Με τον τρόπο αυτόν, καλύπτεται, αφενός, η ανάγκη εξεύρεσης αποδιοπομπαίων τράγων που ευθύνονται για τα διάφορα κοινωνικά προβλήματα και τις γοργές αλλαγές στην κοινωνία, αφετέρου δε, οι διάφορες γενικές και ασαφείς απειλές, που διακατέχουν την ομάδα, συγκεκριμενοποιούνται, προβαλλόμενες σε αυτές τις ενοχοποιούμενες ξένες ομάδες, δημιουργώντας παράλληλα μια αίσθηση ενότητας και σύμπνοιας στην ομάδα που βιώνει αυτού του είδους την απειλή.

Αντίθετα, ο ρατσισμός -στην αρχική του εκδοχή- αντιπροσωπεύει μια κοσμοθεωρία ή ιδεολογία που διαχωρίζει τους ανθρώπους σε μεγαλύτερης ή μικρότερης αξίας -βιολογικά και γενετικά- ράτσες. Τώρα, πλέον, βάση αυτού του διαχωρισμού και αποκλεισμού αποτελούν οι πολιτισμικές, θρησκευτικές ή εθνικές διαφορές. Από την άλλη, η ολοένα για διάφορους λόγους και αφορμές- ενισχυόμενη πολιτισμική δυσανεξία, με σαφή στοιχεία ισλαμοφοβίας και αντισημιτισμού αποτελεί τη σημαντικότερη αιτία πολεμικών συγκρούσεων και αντιπαραθέσεων ανάμεσα σε διάφορα κράτη ή ομάδες. Για το λόγο αυτό, η ονομασία που έχει αποδοθεί σε αυτή τη νέα μορφή ρατσισμού που παρατηρείται στις μέρες μας είναι «πολιτισμικός ρατσισμός».

Συχνά, στο δημόσιο διάλογο, οι δύο αυτές έννοιες ταυτίζονται και χρησιμοποιούνται ως συνώνυμα, δίνοντας στην ουσία άλλοθι στους απανταχού ρατσιστές, στις ρατσιστικές ομάδες ή στα ρατσιστικά κόμματα να καλύπτονται πίσω από έναν φυσιολογικό, ως ένα βαθμό, μηχανισμό -αυτού της κάποιας επιφυλακτικότητας απέναντι σε κάτι ξένο ή άγνωστο-, ενώ, στην ουσία, πρόκειται για μια καθαρά πολιτική θέση και επιλογή άσκησης βίας.

Ο ρατσιστής δεν είναι ξενοφοβικός, γενικώς, αλλά επιλεκτικά εχθρικός και αμείλικτος απέναντι σε πολύ συγκεκριμένες ομάδες ατόμων, π.χ. εβραίους, αθίγγανους, μαύρους, μουσουλμάνους, ομοφυλόφιλους, κομμουνιστές και σε όποιους διαφωνούν ή αντιτίθενται στην ιδεολογία τους.

Ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών έχει προσπαθήσει να εξαλείψει τις διακρίσεις με την Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου το 1948 περιγράφοντας τα βασικά ανθρώπινα δικαιώματα. Το 1965, τα Ηνωμένα Έθνη υιοθέτησαν τη «Διεθνή Σύμβαση για την Εξάλειψη όλων των Μορφών Φυλετικών Διακρίσεων» που περιλαμβάνει επίσης τις περιπτώσεις της ξενοφοβίας.

Το 1978 η UNESCO υιοθέτησε τη «Διακήρυξη σχετικά με τη φυλή και φυλετική προκατάληψη» για την καταπολέμηση της ξενοφοβίας και του ρατσισμού που αναφέρει πως όλοι οι άνθρωποι έχουν την ίδια καταγωγή και ανήκουν στο ίδιο είδος και οι διαφορές τους δεν μπορεί να είναι βάση για προκατάληψη. Το 1992 η Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών, για την προστασία των μειονοτήτων εξέδωσε την «Διακήρυξη για τα δικαιώματα των ατόμων που ανήκουν σε εθνικές, εθνοτικές, θρησκευτικές ή γλωσσικές μειονότητες» αναγνωρίζοντας το δικαίωμά τους να ασκούν τα ήθη και τα έθιμα του πολιτισμού τους ελεύθερα. Το 2001 στο Durban στη Νότια Αφρική ήταν η παγκόσμια διάσκεψη κατά του ρατσισμού, της ξενοφοβίας, των φυλετικών διακρίσεων και της μισαλλοδοξίας.

2.4 Η συνθήκη του Άμστερνταμ

Η **Συνθήκη του Άμστερνταμ** είναι το αποτέλεσμα της Διακυβερνητικής Διάσκεψης που ξεκίνησε στις 29 Μαρτίου 1996 στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Τορίνο. Εγκρίθηκε στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Άμστερνταμ στις 16 και 17 Ιουνίου 1997 και στη συνέχεια υπεγράφη στις 2 Οκτωβρίου του 1997 από τους υπουργούς Εξωτερικών των τότε 15 κρατών μελών. Τέθηκε σε ισχύ την 1 Μαΐου του 1999. Η συνθήκη του Άμστερνταμ τροποποίησε ορισμένες διατάξεις της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, διατάξεις για την ίδρυση των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και ορισμένες συναφείς πράξεις. Στόχος των τροποποιήσεων αυτών ήταν η ενίσχυση των οικονομικών δικαιωμάτων των πολιτών, η ανάπτυξη Κοινής Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφάλειας (ΚΕΠΠΑ) και η βελτίωση της λειτουργίας των θεσμικών οργάνων.

Με αυτή την συνθήκη η Ένωση έβαλε στόχο την δημιουργία αρχών και ευθυνών στα πεδία της κοινής Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφάλειας, με την προσοχή της να επικεντρώνεται περισσότερο στην παρουσίαση των αξιών της Ένωση στον έξω κόσμο, στο να διασφαλίζει τα συμφέροντα της Ένωσης και στο να μεταρρυθμίζει τις πράξεις της.

Η συνθήκη σύστησε στην Ένωση έναν ύπατο εκπρόσωπο για εξωτερικά θέματα της Ένωσης, ο οποίος μαζί με τους προέδρους του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, έδωσαν ένα καινούριο "πρόσωπο" στην Ευρωπαϊκή Ένωση και ειδικότερα στα εξωτερικά ζητήματα. Με την συνθήκη του Άμστερνταμ οι αρμοδιότητες και οι ευθύνες των κοινοτικών οργάνων αυξήθηκαν. Επίσης με την υπογραφή της συνθήκης κατοχυρώνεται και η Συμφωνία Σένγκεν και εντάσσεται στο νομικό σύστημα της Ένωσης (το Ηνωμένο Βασίλειο και η Ιρλανδία παρέμειναν εκτός της συμφωνίας). Η Ευρωπαϊκή Ένωση με αυτή τη συνθήκη μπορεί να χειρίζεται την μετανάστευση καθώς και να τροποποιεί πολλές νομοθεσίες. Η συνθήκη επίσης βοηθάει στην περαιτέρω συνεργασία των κρατών μελών σε θέματα δικαστικά και αστυνομικά.

Στο πλαίσιο όλων αυτών, η Συνθήκη του Άμστερνταμ όρισε και τις διατάξεις ασύλου των πολιτών κρατών μελών της Ένωσης στηριζόμενοι στην Ευρωπαϊκή Διάταξη για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα. Όρισε:

Δεδομένου του επιπέδου προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων και ελευθεριών στα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τα κράτη μέλη θεωρούνται ότι συνιστούν έναντι αλλήλων ασφαλείς χώρες καταγωγής, για όλα τα νομικά και πρακτικά ζητήματα σχετικά με τις υποθέσεις ασύλου.

Συνεπώς, οποιαδήποτε αίτηση ασύλου υποβαλλόμενη από υπήκοο κράτους μέλους μπορεί να ληφθεί υπόψη ή να κηρυχθεί παραδεκτή σε διαδικασία άλλου κράτους μέλους μόνον στις ακόλουθες περιπτώσεις:

α) εάν το κράτος μέλος του οποίου ο αιτών είναι υπήκοος, βασιζόμενο στις διατάξεις του άρθρου 15 της σύμβασης για την Προάσπιση των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών, προβαίνει, μετά την έναρξη ισχύος της Συνθήκης του Άμστερνταμ, σε λήψη μέτρων στο έδαφος του τα οποία αποκλίνουν από τις υποχρεώσεις του βάσει της σύμβασης αυτής.

β) εάν κινήθηκε η διαδικασία που αναφέρεται στο άρθρο ΣΤ.1 παράγραφος 1 της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση και μέχρις ότου το Συμβούλιο λάβει σχετική απόφαση.

γ) εάν το Συμβούλιο, ενεργώντας βάσει του άρθρου ΣΤ.1 παράγραφος 1 της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση διαπίστωσε, σε σχέση με κράτος μέλος του οποίου ο αιτών είναι υπήκοος, την ύπαρξη σοβαρής και διαρκούς παραβίασης από αυτό το κράτος μέλος, αρχών που αναφέρονται στο άρθρο ΣΤ παράγραφος 1.

δ) εάν ένα κράτος μέλος θα πρέπει να αποφασίσει κατ' αυτόν τον τρόπο μονομερώς σε σχέση με την αίτηση υπηκόου άλλου κράτους μέλους. Στην περίπτωση αυτή, το Συμβούλιο ενημερώνεται αμέσως. Η αίτηση εξετάζεται βάσει του τεκμηρίου ότι είναι προφανώς αβάσιμη χωρίς να θίγεται καθ' οιονδήποτε τρόπο, ανεξάρτητα από τη φύση της υποθέσεως, η εξουσία λήψεως αποφάσεως του κράτους μέλους.

Με λίγα λόγια ορίστηκε η δυνατότητα μετακίνησης των Ευρωπαίων πολιτών μέσα στα κράτη της Ένωσης μέσα από απλουστευμένες διαδικασίες κάτω από ορισμένες συνθήκες. Αναπτύχθηκε μια νέα κοινή ταυτότητα αυτή του Ευρωπαίου πολίτη μέσα από την οποία αναπτύχθηκε μια κοινή συνείδηση. Αυτό σε συνδυασμό με τη συνεργασία των κρατών μελών ενίσχυσε την αντιμετώπιση της ξενοφοβίας και της εκδήλωσης αντιπαθειών ανάμεσα στους πολίτες. Ενισχύθηκε η αντίληψη ότι όλοι οι πολίτες έχουν τις ίδιες υποχρεώσεις, τα ίδια δικαιώματα και τον ίδιο λόγο μέσα στα σύνορα της Ευρωπαϊκής Ένωσης ακόμα και αν τα σύνορα της κάθε χώρας διαφέρουν.

2.5 Εθνικισμός και ξενοφοβία

Η ξενοφοβία συνδέεται άμεσα και με τον εθνικισμό. Ο εθνικισμός ουσιαστικά είναι η γενεσιουργός αιτία που εκδηλώνεται μέσα από τις ξενοφοβικές αντιδράσεις. Ας δούμε όμως, τι ακριβώς εννοούμε με τον όρο εθνικισμός. Εθνικισμός είναι μία ιδεολογία που διαχωρίζει τους ανθρώπους βάσει της εθνικότητάς τους (πχ από ποια χώρα είναι), υποβαθμίζοντας τους πολίτες άλλων εθνικοτήτων, θεοποιώντας τους πολίτες της ίδιας της χώρας.

Ο εθνικισμός κάνει τους ανθρώπους να υποστηρίζουν φανατικά πχ την ίδια τους τη χώρα, κάνοντάς τους να πιστεύουν ότι είναι η καλύτερη και ότι οι ξένοι πολίτες της δεν θα πρέπει να ζούνε σε αυτήν: υποστηρίζει ότι σε ένα έθνος θα πρέπει να ζούνε μόνο άτομα που ανήκουν σε αυτό. Η ιδέα του εθνικισμού γεννήθηκε στην περίοδο της Γαλλικής επανάστασης και επηρεάστηκε σε δημοκρατική κατεύθυνση, από τον Ζαν Ζακ Ρουσσώ. Ο εθνικισμός υπήρξε αρχικά, ένα πολιτικό δόγμα επαναστατικό και δημοκρατικό που αντανάκλασε την αντίληψη της γέννησης του γαλλικού έθνους/κράτους και την ιδέα πως οι *υπήκοοι του στέμματος* έπρεπε να γίνουν *πολίτες της Γαλλίας*.

Από πολιτική άποψη, ο εθνικισμός αποτελεί κοινωνικό φαινόμενο η γέννηση του οποίου εντοπίζεται κατά το 18ο κυρίως αιώνα. Τότε ο εθνικισμός και αναγνώριζε και αποδεχόταν τις εθνικές διαφορές και ιδιομορφίες ως βάση για τη σύσταση και λειτουργία των πολιτικών κοινοτήτων! Στα τέλη του 19ου αιώνα όμως, το κίνημα του εθνικισμού άρχισε να χάνει το φιλελεύθερο και διεθνιστικό του χαρακτήρα, και να γίνεται συντηρητικότερο ακόμη και αντιδραστικό.

Ο όρος δεν πρέπει να συγχέεται με τον πατριωτισμό. Ο τελευταίος ορίζεται ως η αγάπη προς το έθνος χωρίς αυτό να συνδέεται με την υποτίμηση ή περιφρόνηση των υπόλοιπων εθνών. Στηρίζεται στην ανάδειξη και προστασία της πατρίδας. Αντίθετα, ο εθνικισμός προβάλλει τη φανατική υποστήριξη της πατρίδας και της ανωτερότητάς της συγκριτικά με τα υπόλοιπα έθνη. Ακριβώς σε αυτό το σημείο γεννιέται και η ξενοφοβία. Όταν ένας λαός είναι εθνικιστής στο μεγαλύτερο σύνολό του τότε αποστρέφεται οποιοδήποτε ξένο στοιχείο είτε είναι πολιτισμικό είτε κοινωνικό. Έτσι αναπτύσσεται η έχθρα και η απόκρουση στα άτομα διαφορετικών εθνοτήτων που εισέρχονται στο κράτος.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ - ΠΗΓΕΣ

A. Ελληνική

- Γιάννης. Η. Χάρης, (2013), Στοιχήματα- Εθνικισμός Ρατσισμός Μετανάστευση, Αθήνα, Εκδόσεις Γαβριηλίδης.
- Ευαγγελία Βαγενά-Παλαιολόγου, (2006), Ρατσισμός και Ξενοφοβία-Έρευνα στη Δικαιοσύνη και στην Αστυνομία, Νομική Βιβλιοθήκη.
- Κτιστάκης Γιάννης, (2001), Μετανάστες Ρατσισμός Ξενοφοβία, Αθήνα, Εκδόσεις Σάκκουλας Αντ. Ν.
- Ρουκουνάς Εμμανουήλ, (Μάιος 2010), Διεθνής Προστασία των Ανθρώπινων Δικαιωμάτων, Εκδόσεις Εστία.
- Τσουραμάνης Χρήστος, (2003), Σύγχρονα Κοινωνικά Προβλήματα- Η ελληνική πραγματικότητα, Αθήνα, Εκδόσεις Παπαζήσης.

B. Ξένη

- Hall, St. (1989). Rassismus als ideologischer Diskurs. Das Argument 178. Hamburg: Argument Verlag, 913- 921.
- Hall, Stuart (2000). Rassismus als ideologischer Diskurs. In N. Rätzkel (Hrsg.), Theorien über Rassismus (pp.7-16). Hamburg: Argument.
- Miles, R. (1999). Rassismus. Einführung in die Geschichte und Theorie eines Begriffs. Hamburg: Argument.
- Terkessidis, M. (1998). Psychologie des Rassismus. Wiesbaden: Westdeutscher Verlag.

Γ. Πηγές- Ιστοσελίδες

- Εργασία “ Ρατσισμός”, Γιώργος Πέτρου, <http://www.kykkos.org.cy>
- Η Οικουμενική Διακήρυξη των Ανθρώπινων Δικαιωμάτων, <http://www.unric.org>
- Μια ιστορική αναδρομή των καταβολών του ρατσισμού ως ιδεολογία, (2013), Δ. Κωνσταντίνου, <http://istoriatexnespolitismos.wordpress.com>
- Ξενοφοβία, <http://el.wikipedia.org/wiki>
- Ρατσισμός, <http://el.wikipedia.org/wiki>
- Ρατσισμός, (2012), Φιλόλογος Τσαχτσαρλή Κατερίνα, <http://www.koinosnous.com>
- Ρατσισμός Αίτια και Συνέπειες, (Νοέμβριος 2012), <http://tassos.filologos.blogspot.gr>
- Ρατσισμός, <http://evgeniageorgakopoulou.weebly.com>
- Ρατσισμός και Ξενοφοβία: Μια ψυχολογική προσέγγιση, (2016), Σάββας Ν, Σαλπιστής, <http://www.i-psyxologos.gr>
- Ξενοφοβία και Ρατσισμός,(2013), <http://www.tokleidi.com>

